3813 Z.

Britanijos LIETUVIS

EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Nr. 11 (290) LONDONAS, 1953 m. kovo 19. VII METAI

DERYBOS SU STALINU

(TĄSA IŠ PEREITO NUMERIO)

STALINAS PLOJO MOLOTOVUI ...

Lietuvos delegacijos nariams, žinant iš anksto, kad jokie įrodymai ir argumentai nepaveiks Kremliaus valdovų nusistatymo — įvesti Lietuvon raudonarmiečius, liko viena išeitis: nusiderėti bent šitokio priverstino įsileidimo svetimos kariuomenės minimalų skaičių. Diktatorius šitai taip pat jautė. Molotovas, žinodamas savo darbdavio ir ,,tėvelio" nuotaiką, progai pasitaikius, derybų metu, išdrožė ugningą kalbą, kurioje pabrėžė didelį nusivilimą Lietuvos delegacijos laikysena ir užsispyrimu. Jis ir pats Stalinas, girdi, tikėjosi, kad iš visų trijų Pabaltijo valstybių — Lietuvą jie laikė viena draugiškiausiai nusiteikusių kraštų Sovietų Sąjungos atžvilgiu. Tuo tarpu, pasirodo, kad Estija ir Latvija, iš kurios jie tikėjosi mažiau palankumo, buvo žymiai sukalbamesnės, negu lietuviai. Jie šito negalį suprasti ir labai apgailestauja, kad tenka ilgai šituo klausimu su lietuviais derėtis.

Molotovui baigus ilgą ir priekaištingą kalbą Lietuvos delegacijos adresu, Stalinas, vaikščiodamas po salę, ėmė ploti, pritardamas Molotovui. Tai buvo pirmą kartą, kada Stalinas atkreipė didesnio dėmesio į Molotovo žodžius. Paprastai, jis šiurkščiai ir visiškai nesivaržydamas esamos aplinkos, drebdavo nemandagius, pajuokiančius žodžius Molotovui, tarsi tamsus ūkininkas bernui per mėšlavežį.

,, VODKA " FOTOGRAFAMS

Paskutiniąją derybų naktį, kada ,,sutartis" buvo baigta, Stalinas pasiūlė įamžinti ,,derybas" ir visiems nusifotografuoti. Neabejotina, visa tai buvo iš ankto numatyta. Vos tik Stalinas šį pageidavimą pasakė, tuojau atsirado du fotografai. Jie, įėję salėn, jau nuo pat durų, ėmė ,,mušti paklonus" tėveliui, lyg stačiatikis prieš ,,ikoną'. Jie nuolat linkčiojo ir prieš fotografavimą ir po to, kai norėjo iš salės pasišalinti.

— Duokite jiems po stiklą degtinės! — įsakė Stalinas tarnams kai linkčiodami iki žemės atbulu žingsniu tolinosi fotografai.

Tuojau pat jiems buvo paduotos dvi sidabrinės, sklidinos šviesaus skysčio.

— Pakartoti, — juokėsi Stalinas, matydamas, kai fotografai vienu užsimojimu išmaukė degtinę.

Buvo pakartota. Jie vėl išgėrė iki dugno, suprantama, už ,,tėvelio" sveikatą, kuris patenkintas juokėsi, matydamas, kai jiems išsprogo iš kaktos akys, nuo šitokios dvigubos porcijos.

SUTARTĮ PASIRAŠIUS

Stalinas, žinodamas mūsų santykius su lenkais ir, norėdamas ,,pasigerinti", sutarties pasirašymo dieną buvo numatęs spalio devintąją, Vilniaus užgrobimo datą. Tačiau tą dieną nebuvo pasirašyta. Oficialiai ,,sutartis" pasirašyta spalio mėn. 10 d.

,,Deryboms" pasibaigus, mūsų delegacija buvo pakviesta pietums į buv. caro senuosius rūmus, kuriuose tik vienos salės vardas pasilikęs nuo anų, caro laikų. Tai Jurgio salė. Pačioje salėje pasilikę tie patys senieji caro baldai, vazos. Visa kita — pašalinta. Įeinant į salę virš plačių laiptų, paliktas Nikalojaus III portretas. Paliktas, nes jis reikalingas komunistinei propagandai. Mat, paveikslas vaizduoja, kaip caras su visa svita priima ūkininkų delegaciją su prašymais. Tos delegacijos pirmininkas ant galvos laikąs prašymą — popierį, nes, būdamas kaimiečiui, jis negalįs paduoti į rankas savo krašto valdovui prašymo. Atseit, Stalinas atvykstantiems svečiams, ypač užsieniečiams, norėjo parodyti, kokie laikai buvę prieš jo valdymą...

Pagal naująją Kremliaus tradiciją, salėn svečiai susirenka pirmieji, o šeimininkai su Stalinu ateina vėliau. Prie stalo, pačiame viduryje, skirtingoje kėdėje sėdi Stalinas, o greta jo Molotovas. Visi kiti svečiai šiek tiek atokiau nuo abiejų šeimininkų. Prieš kiekvieną svetį ant stalo išrikiuota visa baterija butelių įvairių gėrimų. Toks pats skaičius butelių išrikiuotas ir prieš abu šeimininkus. Tačiau, kiek atokiau nuo ,,baterejos", šeimininkai turi dar po vieną papildomą butelį, kurio neturi nė vienas svečias, nei ,,dvariškis". Svečiai gali pasirinkti ir gerti iš bet kurio prieš jį stovinčio butelio, Stalinas ir Molotovas geria tik iš to vieno ,,atsiskyrelio" raudoną skystį.

Iškilmingųjų pietų metu vizavi Stalino sedėjo Nikojanas, o greta jo mūsų delegacijos narys B. Jau po pirmojo tosto Nikojanas, nepaprastai karšto charakterio armėnas, gana garsiai pasikeitė su mūsų delegatu B. keliais aštrokais sakiniais. Lietuvis nenusileido ir ginčas užvirė toks, kad visi prie stalo sėdį svečiai atkreipė į juos dėmesį. Ginčo abjektas — Vilniaus klausimas. Nikojanas įrodinėjo, kad istorijoje negirdėtas dalykas, kada mažojo krašto didysis kaimynas atimtų iš priešų užgrobtą sostinę ir atiduotų mažajam kaimynui. Mūsų delegacijos narys B., būdamas taip pat karšto būdo, pastebėjo Nikojanui, kad Sovietų Sąjunga užgrobusi lietuviškas žemes, kurios teisėtai priklauso Lietuvai. Ir apskritai, visas Nikojano išvedžiojimas eilinė propagandinė išdaiga. Nikojanas užsidegė ir įsikarsčiavęs ėmė šūkauti. Šitoksai ginčas nepatiko Stalinui. Pradžioje jis žvilgsniu bandė sulaikyti šaukiantį Nikojaną. Negelbėjo. Tada Stalinas garsiai kreipėsi į atokiau sėdintį Vorošilovą:

— A ty, Vorošilov, nakaży evo po kaukazku! (O tu, Vorošilovai, nubausk jį kaukaziškai!)

— Jest! — atsakė Vorošilovas.

Visi svečiai dabar susidomėjo, kokia egzekucija bus daroma su neklaužada Nikojanu, kurį pats ,,tėvelis" įsakė Vorošilovui nubausti. Vorošilovas, pasikvietęs tarną, kažką jam pasakė. Po akimirkos buvo atnešta indas, (Vorošilovas jį vadino ,,kubok"), į kurė supylė visą butelį stipraus gėrimo.

— Gerk! — įsakė Nikojanui Vorošilovas.

Nikojanas atsistojo, abiem rankom paėmė ,,kuboką" ir, pasveikinęs Staliną, užsivertė indą. Išgėręs iki dugno, atsidūso išraudęs, sėstelėjo ir tą naktį jis nebeapvertė liežuvio.

B. SERBENTA

TITO LONDONE

Britų policija dar niekada neturėjo tiek rūpesčių ryšium su kitų valstybių valdžios vyrų vizitais, kaip dabar, Titui atvykus į Londoną.

Mažą Tito greitlaivį vedė du policijos greitlaiviai ir lydėjo keturi karo laivyno greitlaiviai. Kai jis plaukė Temzes upe, Policija buvo uzdariusi visus Londono tiltus. Temzes pakrantes septynių mylių ilgyje buvo saugomos policijos.

Prie Westminsterio prieplaukos atvykusi Tito pasitiko Edinburgo kunigaikštis, Churchillis ir Edenas. Išlipęs į krantą Tito pasakė trumpą kalbą, kurioje pasidžiaugė glaudžiais santykiais tarp abiejų kraštų išreikšdamas viltį, kad tie santykiai ateityje bus dar tampresni.

Iš prieplaukos Tito nuvyko į Ministerio p-ko būstinę Downing St. Nr. 10, kur tarėsi su Churchiliu. Po keletos minučių jis atvyko šarvuotu automobiliu prie Cenotafo (nežinomo kareivio paminklo) ir uždėjo didžiulį vainiką su įrašu ,,Nuo Jugoslavijos federalinės Respublikos Prezidento".

Po 15 sekundžių trukusios apeigos, Tito, tuščiomis gatvėmis, policijos stropiai saugomas, nuvyko į Jugoslavijos ambasadą, kur jis vaišino britų svečius.

Tito lankymosi programa yra laikoma paslaptyje. Visą laiką jis stropiai saugomas britų policijos.

Naktį, namus, kuriuose Tito miega saugojo ginkluoti policijos pareigūnai su šunimis.

TITO PUSRYČIAI PAS KARALIENĘ

Prie Buckinghamo Rūmų susirinko minia londoniečių, laukdama atvykstančio Tito su audiencija pas Karalienę Elžbietą. Iš minios pasigirdo nemalonūs šūkavimai Tito adresu. Vieno banko tarnautojas, Thomas Charles Nicol, buvo nubaustas 5 svarais bauda, už tai, kad jis šaukė maršalui Tito, einančiam į Rūmus: — Tito grįžk namo! Šalin su Tito! Teisme Mr. Nicol prisipažino, kad jis, prisiminęs Tito priešininkų likimą, negalėjęs susivaldyti.

Antrąją viešnagės dieną Tito lankėsi Britų Muziejuje, kur taip pat buvo labai stropiai policijos ir Scotland Yardo pareigūnų saugomas. Į muziejų nebuvo įsileisti ir laikraštininkai. Policijos autobiliu britų svečys buvo nuvežtas į Tower of London, kur lordas Alanbrooke parodė maršalui vietą, kurioje anuomet buvo kertamos galvos ir taip pat parodyta svečiui ,,Išdavikų Vartai"

Popietinėmis valandomis Tito atvyko į 10, Downing Street pasitarimams su ministeriu Churchiliu ir min. Edenu.

NEPATAIKĖ

Prancūzijos komunistų partija puola Pablo Picasso už Stalino portretą, kurį jis neseniai nupiešė ir vienas komunistinis laikraštis jį išspausdino.

Anksčiau Picasso buvo pagarsėjęs savo ,,taikos balandžio" piešiniu, kurį komunistai plačiai naudojo savo ,,taikos" propagandai. Tada Picasso buvo garbinamas, kaip pažangus ir taiką mylintis menininkas.

VALYMAI LATVIJOJE

Pereito sekmadienio maskviškės ,,Pravdos" numeryje buvo atspausdintas Latvijos kompartijos sekretoriaus Kalųberzinso straipsnis, kuriame sakoma, kad Latvijoje bus imtasi griežtų saugumo priemonių, prieš ,,liaudies priešus". Kaluberzins šaukia Latvijos ,,liaudį" ,,išnaikinti dar užsilikusius sovietinėje Latvijoje trockistus, socialdemokratus ir sijonistus". Kompartijos sekretorius įspėja latvius, prieš esamą gresmę komunistiniam rėžimui Latvijoje.

Tuojau pat po pasirodžiusio ,,Pravdoje" šio straipsnio, Rygoje įvyko stambūs valymai: buvęs saugumo ministeris Noviks atleistas iš pareigų, o jo vieton paskirtas nežinomas ,,draugas" N. K. Kovalčukas.

Ryšium su šitokiais pakeitimais, Stockholmo radijas praneša, kad so vietinėje Latvijos respublikoje galima tikėtis platesnio masto valymų kompartijos viršūnėse.

RUSŲ LAIVYNAS ANTROJE VIETOJE

Britų admiraliteto pirmasis lordas parlamente pareiškė, kad Rusijos karo laivynas savo didumu užima antrą vietą pasaulyje. Rusija šiuo metus stato daugiau kreiserių, negu visos Atlanto Sutarties valstybės kartu paėmus. Aktyvioje tarnyboje rusai dabar turi: 20 galingų kreiserių, 100 naikintojų, 350 povandeninių laivų.

Madridas. Sevilijos katedroje buvo išvogtos brangenybės, vertinamos £10.000.

7 DIENOS

Londonas. Nežiūrint policijos budrumo sutinkant Tito, Vestminsterio prieplaukoje buvo išsprogdinta namų darbo bomba. Sprogdama ji apdegino vienam vyrui kelnes ir vienai moteriai plaukus. Policija nustatė, kad tai buvo į laikraštį suvynioti magnezijos milteliai, kurie tik... rūksta.

Bonna. Nepaisydamas komunistinės policijos kulkų, Berlyno keleivinio laivo savininkas pabėgo su laivu į vakarinį Berlyną.

Bonna. Rusų karinių pajėgų vadas Vokietijoje, gen. Čuikovas, buvo atvykęs prie Helmsteadto pereinamojo punkto stebėti kontrolierių darbą. Jam išvykus, nuostabiai pagyvėjo tikrinimas. Normaliai būdavo patikrinama po keturis automobilius per valandą, o po vizito patikrinama 20. Tai rekordinis skaičius.

Tokio. Vyriausias JAV kariuomenės vadas Korėjoje, gen. Mark Clark, marš. Jouin pakviestas lankosi Indokinijoje.

Londonas. Britai stengiasi išlyginti rusų karo laivyno persvarą, modernindami savo karo laivyną. Pradedama masiniai gaminti naują ginklą kovai su povandeniniais laivais. Tai specili patranka, aprūpinta ,,elektroniniais smegenimis". Iš jos paleistas sviedinys sprogsta atsidūręs prie pov. laivo.

Berlynas. Į Vokietiją jau atvyko JAV ,,Sabre" naikintuvų eskadra, kuri buvo pasiųsta sutiprinti sargybai po to, kai čekų lėktuvai pašovė amerikiečių patruliuojantį lėktuvą. Sabre sprausminiai naikintuvai skaitomi lygiaverčiais rusų MIG 15. Jie patalpinti Fuerstenfeldbruck aerodrome 100 mylių nuo Čekoslovakijos sienos.

Viena. Vengrijoje uždarusta švęsti Velykas. Esą tai padaryta Vengrijos darbininkams pageidaujant.

Bonna. Nežiūrint, kad JAV karo aviacijos lėktuvams įsakyta atsakyti ugnimi į komunistinių lėktuvų puolimus, jiems ir ateityje bus draudžiama skraidyti arčiau, kaip 10 mylių nuo geležinės uždangos.

Bonna. Gen. Čuikovas pranešė vakariečių augštiesiems komisarams, kad nuo kovo mėn. 25 d. atidaromas susisiekimas kanalu su vakarų Vokietija. Kanalu galima tiesioginiai susisiekti iš Berlyno su Ruhro kraštu.

New Yorkas. Netoli Las Vegas, Nevada JAV buvo išbandytas naujo tipo atominis ginklas. Manoma, kad tai yra atominė bomba skirta taktiniam rėmimui. Ji yra žymiai lengvesnė už kitas atomines bombas ir gali būti nešama naikintuvų. Bandymu metu kareiviai buvo įsikasę už dviejų mylių nuo sprogimo vietos ir liko nepaliesti. Sprogimas buvo stebimas per televizijos aparatus.

Vašingtonas. JAV gynybos ministeris Charles E. Wilsonas pareiškė, kad sąjungininkų daliniai Korėjoje turi pakankamai amunicijos dabartinio masto operacijoms, bet netrukus jie turės jos pakankamai ir ,,aktyvesnėm operacijoms".

Maskva. Tassas praneša, kad 1953 m. Maskvos susisiekimas bus pagerintas. Miestas yra suplanavęs nupirkti 200 autobusų, 150 taksi ir 60 vagonų požeminiam susisiekimui. Tassas sako, kad miesto centre bus naudojami tik troleibusai, bet pakraščiuose dar liks ir tramvajų, kurie palaipsniui naikinami. Svarbiausias susiekimas yra požeminiai traukiniai, kurie praėjusiais metais pervežė 2.000.000 keleivių, Londono požeminiai per tą patį laikotarpį pervežė 640.697.000 keleivių.

JI PASIZADEJO NETEKETI...

,,Bilietas kišenėje, jeigu rūkuose nepaklysiu, būsiu Londone kovo 14 d., 9 val.," — šitokiu sakiniu buvo užbaigtas paskutinysis smuikininkės Elenos Kuprevičiūtės laiškas, siųstas iš Paryžiaus ,,Br. Lietuvio" redakcijai.

Šeštadienio ryte Redakcijos bendradarbiai, pasikvietę foto korespondentą, su gėlių puokštėmis, Victorijos stotyje laukė atvykstančios viešnios.

9 val. 10 minučių į peroną įvažiavo Paris—London greitasis traukinys. Vartai užkeliami. Keleiviai susirenka muitinės kontrolėje. Ten niekas iš atvykusių pasitikti neleidžiamas.

— Jau mačiau Kuprevičiūtę, — sako fotokorespondentas, derindamas objektyvą.

— Kaip atrodo? Augšta? Ar blondinė?

— Lygiai kaip toje nuotraukoje, kur buvo ,,Britanijos Lietuvyje", ilgi, gražūs plaukai, — didžiuojasi pirmasis pamatęs...

Vienas po kito keleiviai išeina iš muitinės. Lauktosios viešnios vis nesimato. Pagaliau... Spragsi foto aparatas ir su gėlėmis pasitinkame neaugštą, palaidais plaukais, šviesiu apsiaustu merginą, lydimą dar maže snės apskritaveidės palydovės.

— Sveikiname atvykus į Londoną...

— I beg you pardon!...

— Mes iš ,,Britanijos Lietuvio" atvykome jūsų pasitikti... Ar jūs esate panelė Kuprevičiūtė, atvykusi koncertui iš Paryžiaus, — aiškiname angliškai, gėlių nepriėmusiai palaidaplaukei...

— No, no! — sako ji, ir juokdamosios sulipa į automobilį.

— Gerai pataikėm!... Visa laimė, kad jos nesišaukė policijos, tai būtume kliuvę! Va, tau ir fotografija iš ,,Britanijos Lietuvio" — puolė fotokorespondentą gėlių glėbį belaikąs bendradarbis.

Nuotaika visiškai krito, kai muitinės fariziejus užtrenkė žalias duris, pranešdamas, kad jau visi keleiviai išėjo.

Tą rytą smuikininkės nesutikome.

Ji atvyko sekmadienio ryte. Ją pasitiko tik vienas Jūsų bendradarbis ir šį kartą atpažino pagal nuotrauką...

— Na, sakykite, panele, kaip jums pavyko kelionė?

— Ačiū. Labai puikiai ir oras, kaip Šveicarijos kalnuose. Visa nelaimė, tik su toms vedyboms...

— Su vedybomis? Nejaugi kelionėje nuo Paryžiaus iki Londono kas nors jums spėjo pasipiršti?

— Dar blogiau. Pasų kontrolėje be visų kitų klausimų, turėjau įrodyti, kad savo viešnagės metu šitame jūsų didžiajame Londone nesiryšiu vesti. Nieko negelbėjo kai pasisakiau, kuriuo tikslu čia važiuoju. Jie prisispyrę reikalavo įrodymų, kad Londone būdama neištekėsiu... Tik kai pasisakiau, kad važiuoju pas ,,Br. Lietuvio" redaktorių, įrodžiau, kad jis vedęs ir turi daug vaikų, nurodžiau jo adresą, tada, užsirašę jo pavardę ir adresą, leido išeiti pro vartus.

— Ar nesigailite šitokį pažadą davusi?...

— Pasakysiu išvažiuodama iš Londono...

— Kaip ilgai numatote viešėti? Gal lūkterėsite iki karūnacijos?...

— Ne, ne. Taip ilgai jums neįkyrėsiu. Po koncerto Londone, vyksiu į Manchesterį, lietuvių kolonijos ruošiamą koncertą, o iš ten turėsiu grįžti į Paryžių. Balandžio mėn. esu pasižadėjusi koncertuoti Šveicarijoje, o iš ten į pietų Vokietiją, kur taip pat turėsiu kelis spektaklius. Po to, kaip ir kiekvienas dirbantysis, norėsiu kurį laiką pailsėti. Po vasaros atostogų tęsiu kelionę po Europą.

— Atseit, mes dar galime tikėtis vieno jūsų koncerto Londone?

— Taip, kaip ir šis mano pirmasis koncertas Londone ne nuo mano vienos norų priklausė, taip ir ateityje dėl mano viešėjimo šitame mieste nieko konkretaus negaliu pasakyti.

— Koks, apskritai, Jūsų įspūdis atvykus į šį miestą?

— Ne miestas mane nustebino, bet jūsų lietuvių ryžtas, organizuotumas ir veikla. Prisipažinsiu, kad pirmą kartą iki šiolei dirbdama savo profesijoje, sutikau tokį lietuvių susidomėjimą, tarsi jūsų čia būtų milijonas... Girdėjau, kad Anglijoje nėra skaitlinga lietuvių kolonija ir taip pat emigrantų gyvenimas sunkesnis, negu dolerio kraštuose, tačiau jau dabar galiu pasakyti, kad Europoje jūs esate vienintėliai, galį šį tą nuveikti. Aš iš širdies džiaugiuos, atvažiavusi pas jus, nes čia jaučiuosi, lyg būčiau patekusi į Kauną...

— Ar numatote greitai grįžti Argentinon?

— Grįšiu, kai mama galutinai ir ultimatyviai atšauks mane iš kelionės. Argentinoje koncertuoti esu pasižadėjusi 1954 metais. Iki to laiko norėsiu ar ne, turėsiu grįžti.

— Sakykite, panele, kaip seniai smuikuojate?

— Tai būtų labai ilga istorija. Pradžioje, būdama šešių metų amžiaus, mokiausi fortepionu skambinti, o smuiką pamilau nuo vienuolikos metų. Nuo tada jau per keturioliką metų nesiskyriau. Beveik be išimties, kiekvieną dieną su juo ,,žaidžiu" po 5 — 6 valandas. o prieš koncertą ir daugiau.

Kai smuikininkę Kuprevičiūtę palikau privačiame lietuvio bute, po pusvalandžio iš ten išeidamas girdėjau iš jai skirto kambario Budriūno ,,Raudos" melancholiškus garsus. Tikiu, kad daugelis lietuvių nepraleis progos šitos smuiko raudos išgirsti sekmadienio koncerte.

B. Debikonis.

VILIUS STORASTA-VYDUNAS

DIDYSIS LIETUVIS - SAU ZMOGUS

Kiek čia, rodos, seniai supylėme smėlio kapą virš Martyno Jankaus palaikų! O štai ir vėl didesni našlaičiai: taip pat svetimoje žemėje kuklios vietelės prireikė Dr. Vydūnui, tam didžiajam lietuviui humanistui, rašytojui filosofui, lietuvybei paskyrusiam visą savo darbingą gyvenimą, prirašiusiam daugybę raštų, pasyviu pasipriešinimu kovojusiam už savo idealistinį nusistatymą ir ne kartą nukentėjusiam.

Vydūnas Lietuvoje buvo legendarinė asmenybė. Net jei kas nebuvo skaitęs pagrindinių jo raštų, tas norėjo bent pamatyti jį. Vydūnas, Vydūnas, sau — žmogus, lietuviškasis Gandis, leidęsis naciams stumdyti, ir vis be ginklo, raštu kovojęs už tauresnį lietuvį, už geresnį žmogų ir tą kovą skelbęs kitiems! Vydūno išorė traukė lietuvį.

MOKYKLŲ DIENOS

Gimęs jis buvo 1868 m. kovo 22 d. Jonaičiuose, Šilutės apskr. (vėliau persikėlė į Pilkalnio apskr.) misijonieriaus mokytojo šeimoje. Jo tėvas ruošėsi būti misijonierium ir vykti svetur, bet silpna sveikata neleido, ir jis nugyveno amžių Maž. Lietuvoje, versdamasis mokytojo darbu, net ir savo sūnui pats davęs pirmąjį mokslą. Tūlą laiką jo tėvui yra tekę pagyventi Žemaitijoje.

Vydūnas — Vilius Storasta nuėjo tėvo pėdomis: įsigijo pradžios mokyklos mokytojo teises, bet, padirbęs kiek šį darbą, pradėjo studijuoti (net keliuse universitetuose: Greifswaldo, Hallės, Leipcigo, Berlyno). Jau, matyti, besiruošdamas pradžios mokyklos mokytojo darbui pramoko abiejų senųjų klasikinių kalbų — lotynų ir graikų, o paskui dar studijuoja prancūzų ir anglų kalbas, filosofijos istoriją, tikybą, kultūros istorijos, meno, gamtos mokslų dalykus, teisės filosofiją, literatūros ir meno istoriją, sociologiją ir net sanskritą. Cenzui įsigyti jam nebuvo reikalinga tiek daug dalykų, bet jie buvo reikalingi Vydūnui, būsimąjam daugybės knygų autoriui. Karaliaučiuje jis išlaikė egzaminus, ir visų studijų kasdieninė duona buvo ta, kad jis Tilžės berniukų gimnazijoje gavo mokytojo vietą ir ten pradirbo visą 20 metų, kol išsitarnavo pensiją.

Berlyno universitetas buvusį savo studentą bent trejiems metams (1917 — 1919) buvo pakvietęs docentauti — vesti lietuvių kalbos ir literatūros seminarą. Šį darbą bedirbdamas, parašė net ir lietuvių kalbos vadovėlį — ,,Einfuehrung in die litauische Sprache".

TILŽĖJE IR UŽ TILŽĖS

Nuolatinis Tilžės gyventojas iki pat sunkaus ir sveikatą palaužusio pasitraukimo į vakarus, Vydūnas retkarčiais pasirodydavo ir Neprkl. Lietuvoje čia dalyvauti kurioje nors kultūrinėje šventėje, čia paskaitos paskaityti. Ilgesnis viešėjimas Lietuvoje — mokytojo darbas Telšių gimnazijoje, kur jis tūlą laiką dėstė literatūrą.

Didžiai gabus žmogus, didžiai išsilavinęs, didelės kultūros, jis ir savo Tilžėje pajėgė būti reikalingas lietuviškumui — čia jis įsijungė į kultūrinį ir visuomeninį darbą: jo chorai ir spektakliai buvo žinomi net ir už Tilžės. Visas jo darbas buvo skirtas visiems lietuviams, kur jie bebūtų. Tai jo literatūrinis darbas — literatūros ir filosofijos veikalai ir leistieji žurnalai.

Šeima jam neįdiegė lietuviškumo, ir pirmuosius savo literatūrinius dabus jis parašė vokiškai. Bet jis pats labai anksti, dar vaiko metais, pastebėjo, kaip vokiečiai skriaudžia ir niekina lietuvius, ir jaunojo Vydūno visa širdis buvo skriaudiamųjų pusėje, šitiems jis norėjo padėti ir jiems paskirti savo gyvenimą, tik pradžioje jis nerado būdo.

Jau prisipažinęs lietuviu, suėjęs su kitais Tilžės veikėjais lietuviais, Vydūnas visomis jėgomis imasi darbo. Pradėjęs rašyti lietuviškus straipsnius, dar 19 amžiaus gale suorganizuoja chorą, kuris rodydavosi ne tik Tilžėje, bet ir kitose Maž. Lietuvos vietose, kur tik buvo lietuvių. Būdingiausia, kad jis pats to choro dirigentas, pats vaidinimų režisierius ir net komponavęs muziką. Šitam praktiškam reikalui jis yra parašęs net kelias komedijas (,,Numanė", ,,Jonuks", ,,Kur prots"), o drama ,,Pasiilgimas Veldėtojo" daug kartų buvo vaidinama.

RAŠTO KELIAS

Pirmas didžiausias jo literatūrinis darbas-ir pats reikšmingiausias - yra ,,Prabočių šešėliai", parašyt. 1900 m. Po to vis su kelerių metų tarpais jis sukūrė dar visą eilę didelių ir mažesnių draminių veikalų (,,Tėviškė",, ,,Birutininkai", ,,Lietuvos pasakėlė", ,,Sigutė", ,,Ragana" ,,Amžina ugnis", ,,Mūsų laimėjimas", Jūrų varpai", ,,Vergai ir dykiai", ,,Žvaigždžių takais". ,,Likimo bangos", ,,Gaisras").

Šalia to jis parašė nemaža filosofinių veikalų (,,Slėpininga žmogaus didybė" ,,Tautos gyvata", ,,Sąmonė", ,,Visatos sąranga", ,,Mirtis ir kas toliau", ,,Mūsų uždavinys", Likimo kilmė", ,,Kalėjimas — laisvėjimas", ,,Tauresnio žmoniškumo užtekėjimas" ir kt.). Anksti pradėjęs taip pat publicistinį darbą, protarpiais pats leidžia žurnalus, kuriuose spausdina filosofinius ir publicistinius savo darbus (1905-6 m. leidžia ,,Šaltinį", 1911-14 m. ,,Jaunimą", 1921-25 m. ,,Darbymetį").

Iš jaunumės pasiskyręs kovoti už skriaudžiamąjį lietuvį, jis rašo ir vokiškai, kad vokiškai kalbąs pasaulis pamatytų lietuvių tautos išeitąjį kelią. Tokie stambesni kultūros istorijos darbai yra dar 1916 m. išleistasis Litauen in Vergangenheit und Gegenwart" ir 1932 m., prieš pat naciams įsigalint, ,,Sieben Hundert Jahre deutsch-litauischer Beziehungen" (už pastarąjį naciai ypač nepakentė jo).

Savo lietuviškuose raštuose jis vartoja savišką rašybą, jo manymu, pačią lietuviškiausią, be kokių nors ypatingų svetimženklių, kurios 1912 m. siūlė laikytis Romas Bytautas. Šventai Bytautui pažadėjęs, jau ligi gyvenimo galo jos ir laikėsi, kur tik galėjo, ir ką duodamas spausdinti vis prašė tos rašybos laikytis.

Vakaruose gyvendamas, dar vis rašė, kai tik kiek sąlygos leido. Štai 1947 m. šių eilučių autoriui žiemą kelis kartus rašė, kad be galo šalta, rankos sugrubusios, ir ugnelė ne ką tepadedanti, bet rašysiąs, kai tik šiek tiek atšils. Iš tiesų rašė ir tom sugrubusiom rankom. nelaukdamas atlydžio, rašė ir lietuviškoje periodikoje ką parašęs spausdino.

SVARSTYMAI APIE ŽMOGŲ IR TAUTĄ

Kadaise graikų Sokratas skelbė: ,,Pažink pats save". Vydūnas taip pat sako, kad savęs žinojimas yra žmogaus žymis, kad tuo žmogus skiriasi nuo gyvulių ir kitų gyvių, kad savęs žinojimas yra žmoniškumo pradžia ir pagrindas. O tas savęs žinojimas spindi pasijautimu, manymu ir valia ir jis stato žmogų lyg už gamtos valdymo ribų. Tik žmonės nevienodi — vienus valdo prigimtis, o kiti prigimtį. Kadangi žmogus gali evoliucionuoti, turėdamas laisvą valią veikti, jis gali siekti savo uždavinio — pasidaryti evoliucijos veiksniu, tobulinti savo žinojimą ir tuo artėti į žmogaus tikslą — siekti dievybės. Susiliejimas su dievybe ir būtų pati didžioji žmogaus laimė ir paskutinis jos tikslas. Įdomi Vydūno pažiūra į mirtį. Jo manymu, jei žmogus gyvendamas ėjo tobulėjimo keliu, bet mirdamas nesuliejo su dievybe, tai jis vėl gali atgimti, bet jau tobulesnis, o tas, kuris gyvenime pasidavė prigimties galims ir tuo gadino save, atgimęs gali būti net žemesne būtybe.

Žmogaus genialumo ir didybės pagrindas esanti išmintis, o laisva valia įgalina jį norėti ir veikti, taigi tobulėti. Jo viduje, tyro savęs žinojimo gelmėse, slypi sąžinė. O kai žengia evoliucijos keliu, vadinas, kai jis mano, jaučia ir nori, iškyla trys pažangos veiksniai: tikyba, kalba ir dora. Tikyba vedanti į galutinį tikslą ir nušviečianti jo gyvenimo uždavinius (būdinga, kad Vydūnas sako, jog naujos religijos primetimas daug žalos padarąs žmogui ir stabdąs jo dvasinę pažangą; taip atsitikę su lietuviais, nes naujoji religija tik tada pasidariusi pažangos veiksniu, kai visiškai prigijusi). Kalba jam yra šviesus žmogaus esybės sušvitėjimas, kuriuo jis leidžia savo vidų pajusti kitiems, o dora — valios jėga, padedanti įveikti prigimtį.

Tautai Vydūnas skiria ypač didelę reikšmę, nes tik per tautą, paveldėdamas praeities palikimą, žmogus gali tobulėti ir išreikšti pilną savęs jutimą. Kultūrą laikydamas sąmonės švitėjimu, žmogaus slėpininga didybe, jis sako, kad mokslas, menas ir dora paeina tiesiog iš tautos esmės, nes be tautos atskiras žmogus negalėtų pasiekti aukštenio savęs žinojimo. O savo kulturą tauta išreiškianti kalba, ir tauta bus gyva ir stipri, kol ji turės kalbą.

Visai Vydūno filosofijai išdėstyti tektų skirti nemaža vietos. Tik ji, ta filosofija, nėra kokios nors naujos vydūniškos sistemos kūrimas, o greičiau tik suvydūninimas tų pažiūrų, kurias jis bus aptikęs kitų tautų filosofinėse ir religinėse doktrinose.

DRAMŲ LIETUVIŠKOJI DVASIA

Aišku, kad ta idealistinė žmogaus artėjimo į savo aukščiausiąjį tikslą idėja yra taip pat ir Vydūno grožinės literatūros veikalų pagrindinė mintis. Idėjos, idėjos, idėjos — štai ką rodo Vydūnas savo dramose, todėl dažnai jis toms idėjoms reikšti ima ne žmones, o simbolius, rodo ne žmonių aistras, jų prigimti, bet idėjų kovą. Jo dramų-misterijų veikėjai paprastai susiduria su kliūtimis, pastojančiomis kelią jiems tobulėti. Kas iš tiesų nori gerai suprasti Vydūno dramas, turi pažinti jo filosofiją, nes ji yra tas stebuklingasis raktas, kuris šviesias padaro visas dramų smulkmenas.

Vienose savo dramose jis kelia bendrąsias žmogaus likimo problemas, o kitose lietuvių tautos gyvenimą, tautiškumo ugdymą.

Viena didžiųjų, svarbiųjų ir populiariųjų jo dramų yra ,,Prabočių šešėliais, kurioje vaizduojamas lietuvių tautos praeitasis kelias. Pirmojoje dalyje rodoma kryžiuočių draskoma Prūsija ir Lietuva. Prūsų lietuviams prievarta primetamas naujasis tikėjimas, bet iš jų atimama visa, kas buvo sava ir savaiminga — visos jų tradicijos, tautinė sąmonė, jų dvasia. Dalis krikštijasi, atsižada savojo tikėjimo ir eina tarnauti kryžiuočiams. Toks yra ir vyriausiasis šio veiksmo asmuo — Mantvydas, o jo vergu tapęs Kernius tebesijaučia laisvos dvasios žmogum. Pagaliau ir Mantvydas, nepatikėjęs Kernium, aiškiai matančiam kryžiuočių klastą, pats pamato, kad kryžiuočiai degina ir plėšia krikščioniškus Lietuvos kaimus, taigi jis atsimeta nuo savo pavergėjų, puola juos ir žūva, prašydamas žmoną išauginti sūnų Ąžuolaitį tikru lietuviu.

Antrojoje dalyje rodomas baudžiavos laikas Lietuvoje. Kai dvarininkas ima vilioti baudžiauninko Mykolo sužadėtinę, tas kirviu puola išnaudotoją, bet motina sulaiko jį, liepdama kentėti skriaudas. O Visuomis liepia gintis, tik kultūringomis priemonėmis.

Trečiojoje dalyje rodomi ,,Aušros" ir ,,Varpo" laikai — čia veikia ir romantikas aušrininkas, ir pozityvistas, ir išgama, ir materialistas, bet Duobkasys šaukia juos į žmoniškumą. Lietuvos prisikėlimo ieško ir Tautvyda, ir pagaliau jam paaiškėja tikrasis kelias — žmoniškumo, pagarbos prabočių šešėliams ir gyvojo tautiškumo ugdymas savyje ir kituose.

Kitas toks trijų dalių didžiulis veikalas — ,,Amžina ugnis"—vaizduoja tuos laikus, kai Vytautas ir Jogaila liepia griauti aukurus, gesinti šventąją ugnį ir kirsti šventuosius miškus. Žmonės įvairiai reaguoja, kai kurie net ginklo griebiasi. Išmintingieji Grožvyda ir Krivis teisingiausiai supranta reikalą. Nors Grožvyda aukuro ugnies kibirkštėlę pasiaukodama pati nešą į kiekvienus namus, tuo tikėdamasi išsaugoti dvasinį šventumą, bet tiek ji, tiek Krivis supranta, jog tikėjimo keičiasi tik forma, esmė lieka vis ta pati. Veikalas, nors didelis ir puošnus, gana atitrauktinis, maža jame konkrečios medžiagos.

Trečias, jau realistiškesnis, taip pat didelis dalykas, tai 5 veiksmų tragedija ,,Gaisras", rodanti lietuvių ir vokiečių kultūrų susidūrimą pirmojo pasaulinio karo metu. Idealiai — graži, dora, stiprios valios — lietuvaitė Magė karo metu apie save suspiečia būrį jaunų lietuvaičių, ir toms pasiseka atsilaikyti prieš visas vokiečių pagundas, net prieš visus jų gražiai dangstomus siūlymus. Pati vyriausioji herojė, neišsižadėdama savo idealų, herojiškai žūva degančiuose namuose.

KUO PAGERBTUME DIDJĮ VYDŪNĄ?

Šiandien nei patys pagrindiniai, nei mažesnieji Vydūno veikalai nebepagaunami. Tiesa, jie sunkokai įkandami, bet niekas neginčija didžiulės jų reikšmės mūsų tautai dėl to ten skelbiamojo idealizmo, žmoniškumo, savo kalbos ir tėvynės meilės; nebekalbant jau apie juose keliamąsias idėjas, jie yra vertingi meno veikalai.

Nežinau, kuo mes pagerbsime savo didįjį sau-žmogų lietuvį. Tiesa, savo metu nepriklausomosios Lietuvos Universitetas didįjį filosofą ir rašytoją pagerbė, suteikdamas jam garbės doktoratą. Ant mirusio rašytojo kapo sudėta gražių vainikų. Vydūnas mums rašė savo kūrinius, ir didžiai jis būtų pagerbtas, jei kuri rimta mūsų leidykla gražiai išleistų ,,Prabočių šešėlius" ar ,,Amžiną ugnį", kad tremties lietuvis galėtų pasinaudoti jo bent kuriuo nors kūnriniu, nes jis ne sau, o mums rašė. Tai būtų idealistinis žygis, nors knyga būtų leidžiama ir prenumeratos būdu.

K. Abr.

Kas ilsis po žeme,
tesikelia į viršų!
Slankiojantieji rūkai
tesutver, kaip rasos lašus,
gaivius, veiklius pavidalus!
Bet kurs tėvynei jau numiręs,
tas pragaran tegrimsta!
Taip Lietuvoj naujai prašvis
tėvynės meilė, tikras [žmoniškumas,
žmonių širdyj — šventa ugnis!
(,,Prabočių šešėliai")
Tai ženk aukščiausią žingsnį!
Aukok save ant meilės aukuro!
(,,Prabočių šešėliai")

BR. DAUBARAS

MĖLYNA SUKNELĖ

Antroji dalis

Pirmą kartą gyvenime Malkui teko šitokį uždavinį atlikti: išversti anglų kalbon nusižudėlio laiškas. Jau ir taip jis nejaukiai jautėsi šitoje nakties įtemtoje nuotaikoje. Malkus visiškai sumišo, kai savo rankose laikydamas Rindžiaus laišką, pasisuko prieš lempą jį perskaityti. Pradžioje jis perbėgo akimis visą puslapį, išmargintą Rindžiaus smulkia rašysena, susidomėjęs nepaprastu turiniu. Jis nepajuto, kai beskaitant jam ėmė virpėti rankos, nuo tos staigmenos, kurią jis tame laiške rado. Tik antru kart skaitydamas, Malkus ėmė galvoti, kaip tiksliau išvertus šį laišką, nekantriai laukiantiems pareigūnams.

— Tiksliai negalėsiu išversti...

— Kam šis laiškas adresuotas? — paklausė jo policininkas.

— Niekam. Čia nepažymėta jokios pavardės, nei vardo.

— Ką jis kaltina? Ar jis rašo, kodėl nusižudo?

Malkus vėl paėmė lapėlį ir fabrinkiniu žargonu ėmė versti kiek įveikdamas pažodžiui:

,,Nejieškokite kaltininkų, kodėl pasitraukiau iš šios žemės... Pinigas nuvedė mane į raudonųjų pinkles. Už pinigus jiems dirbau ilgą laiką, išduodamas jus, mano broliai, nuo kurių esu taip pat bėgęs kaip ir jūs visi. Jie man buvo pažadėję nepaprastas sumas, o gavau tik judošišką grašį. Pradžioje už kelis šilingus aš išnešiodavau naktimis prie jūsų durų atneštą man ,,Tėvynės Balsą", ,,Tėvynėje" ir kitokią komunistinę spaudą. Ją man palikdavo sename hostelio garaže Semionovas, arba jo siųsti agentai, vietiniai komunistai. Vėliau iš manęs pareikalavo duoti ne tik mūsų hostelio, bet taip pat ir žymesniųjų lietuvių veikėjų adresus ir pavardes, pagal kuriuos spauda buvo siunčiama paštu. Nurodžiau ir adresų pakeitimus. Mūsų susirinkimų nutarimus, gautus iš centro aplinkraščius perduodavau Semionovui. Nurodžiau pavardes psichiniai nesveikų, kurie sutikdavo grįžti į Lietuvą, arba tų, kurie buvo teisiami už kriminalinius nusikaltimus. Paskutinis vagišius A. Kinčinas taip pat buvo mano nurodytas, kaip tikras kandidatas į ,,rojų". Mano sąžinė prabilo tą naktį, kai prilipau liepto galą. Mylius nekaltas. Visi pas jį rasti dokumentai buvo įnešti į jo kambarį pagal raudonųjų agento Semionovo nurodymus, o vėliau jis įskustas anglų policijai. Jis visiškai nekaltas. Mano kerštas neišsipildė, nes mano žmona paliko mane, išvykdama jo ieškoti ir gelbėti... Iš palikto Semionovo laiško matysite, kad man buvo likę tik du keliai: grįžti į Lietuvą, arba likti čia, ant šitų durų. Aš pasirinkau antrąjį kelią... Mano staličiuje rasite žmonos ir Semionovo laiškus. Ten pat 20 svarų, kurių užteks duobei iškasti... Pinigų, kurie lieka banke, negaliu niekam užrašyti, nes jie yra sumaišyti su judošiaus grašiais. Nieko iš jūsų neprašau melstis, nei manęs gailėtis — aš nesu šito nusipelnęs. Aš mylėjau pinigą, ir jis atvedė mane tik iki šitų durų kablio... Rindžius".

Manadžeris padėkojo iškaitusiam Malkui už vertimą, kurio tik dėl jis ir policijos pareigūnai tesuprato. Paėmę Rindžiaus testamentą, policininkai Malkui paaiškino, kad jis vėliau dar bus jiems reikalingas, kaip liudininkas. Jie, užsirašę jo ir kitų dviejų komisijos narių pavardes ir adresus, padėkojo ir paleido, kad jis dabar galįs eiti.

Raugelienė ir iždininkas, daugelio kitų lietuvių būrio apsupti, laukė Malkaus.

— Kas ji nužudė? — puolė pasirodžį Malkų Raugelienė.

— Atspėjote, ponia Raugelienė. — Rindžius tikras *vargšas*, tikra žmonos auka... Jis paliko laišką, kuriame viskas parašyta. Turėjau policijai išversti. Gaila, kad ponia ten kartu nebuvote...

— Neleido manęs...

— Gal ir gerai, kad neleido. Ko gera ir jūs, sužinojusi laiško turinį, būtumėt pasikorusi...

— Nedurniuok, sakyk, ką jis rašo, — prašė iždininkas.

Bematan Malkus atsidūrė rato viduryje. Iš visų pusių spoksojo kelios dešimtys porų smalsių akių, ištroškusių šio baisaus įvykio smulkių žinių. Rindžiaus kambaryje įvykusi tragedija, nežiūrint vėlyvos nakties, tarsi karo paskelbimas, žaibu perbėgo hostelį, jau ir taip paskutiniųjų dienų įvykiais įelektrintą ir įvairiausių gandų pritvinkusį.

Malkus pajuto savo vertę. Kai jis paprašė cigaretės, iš karto kelios rankos atkišo ,,Please Player's" pokučius. Jis pasirinko pirmąją pasitaikiusią ir, giliai įtraukęs dūmą, delsė dar su pranešimu, lyg norėdamas dar daugiau įdilginti susirinkusiųjų smalsumą. Šitoje nelaimėje jis pats jautė kažkokį pasitenkinimą, kad nepasitvirtino Raugelienės plačiai išgarsintas šmeižtas apie Gražiną ir Mylių. Į šią vietą jis pirmiausiai ir taikė:

— Jei būtumėte paskaitę Rindžiaus laišką, nesigailėtume jo nė vienas. Visa laimė, kad mes, ponios Raugelienės vadovaujami, nespėjome išreikšti jam užuojautos, dėl jo žmonos išdavimo... Šį kartą, ne tik viena ponia Raugelienė, bet ir visas mūsų skyriaus susirinkimas ir Londone sėdįs centras, šovė labai ir labai pro šalį. Ar žinote, kas mums siuntė ,,Tėvynės Balsą" ir kitokį šlamštą, dėl kurio visada kildavo erzelis? Ar žinote, kas įdavė nekaltai Mylių, ar žinote, kodėl Rindžiuvienė dingo? Ar žinote, kodėl policija kratą darė pas Mylių ir jį išsivežė?...

Po šitokios Malkaus įžangos ratas dar daugiau sumažėjo. Niekas neklausė jo, bijodami nutraukti minties. Jis apsidairė jieškodamas Raugelienės akių ir, į ją pasisukęs, pagaliau priekaištingai tarė:

— Nagas, Rindžius visą tai darė! Už pinigus. Jis raudoniesiems agentams dirbo tol, kol prilipo šito kablio. Jis pats pasikorė, nes kitos išeities nebebuvo! Taip jis paskutiniame savo laiške parašė. Aiškiai, lietuviškai. Aš ten turėjau jo laišką išversti angliškai. Viską jis ten parašė: kad Mylių įskundęs nekaltai, kad į Myliaus kambarį buvo prinešta agentų visokie inkriminuoją popieriai, kad Gražina apie tai sužinojusi ir išbėgusi gelbėti Mylių, o mes už tai ja pasmerkėm ir Mylių taip pat, o Rindžių užjautėm ir užsistojame...

Malkus įsikarščiavo ir, matydamas ištįsusius veidus, vėl palaidai, be ryšio, su pagražinimais kalbėjo:

— Jis tūkstančius paliko banke ir niekam jų neužrašė... Tik 20 svarų paliko duobei iškasti. Titnagas buvo ir toks mirė... Na, dabar, tai bus mūsų skyriui gera reklama laikraščiuose. Pamatysite, kas čia dėsis rytoj... Reiks vėl šaukti susirinkimą ir statyti vartus sugrįžtančiam Myliui ir Gražinai sutikti... Ponią Raugelienę išrinksime sutikimo komiteto pirmininke, nes Rindžiaus laidotuvėms mums neteks rūpintis. Jį policija pasiims savo globon...

— Tu, Malkau, nesikarščiuok, o pasakyk, nejaugi iš tikrųjų visą šitą velniavą užkūrė Rindžius? — paklausė iš būrio retakalbis angliakasys Raubys.

— Tai neviernas Tamošius. Du kartus skaičiau laišką ir tretį kartą pažodžiui išverčiau. Jei netiki, gali nueiti klausti... Rytoj ryte galėsi jau pasiskaityti ir laikraščiuose.

— Ar tas laiškas jo ranka buvo parašytas? — truputį atsigavusi nuo pirmojo smūgio, žinovo balsu paklausė Raugelienė.

— Ne, ne jo... Gražina parašė, ir davė jam pasirašyti... Jūs, ponia, tikriausiai būtumėt labai patenkinta, jei taip būtų atsitikę?... Gaila, ten aiškiai viskas pasakyta ir jokie mūsų įrodymai policijai nereikalingi. Vienintėlis geras Rindžiaus darbas — testamentas ir jo paties padarytas sprendimas, nors už tai jam ir niekas nebesumokės...

(b. d.)

LIETUVIAI SVETUR

AMERIKOJE

Filomena Tarulienė, buv. gimnazijos mokytoja, istorikė, tremtyje, Vokietijoje, parašiusi dvi knygas „Europos Geografija" ir „Užjūrių Geografija" jau ketvirti metai mokytojauja Chicagoje, šv. Kryžiaus mokykloje, dėstydama joje Lietuvos geografiją ir lietuvių kalbą.

* * *

Pranas Saladžius, buv. Šaulių S—gos viršininkas, ilgesnį laiką gydėsi ligoninėje, sveikatai pagerėjus, grįžo į namus. Saladžius gyvena Rochesteryje, N. Y.

* * *

— Jauną smuikininką Herkulį Strolą Chicagos firma Morris B. Sachs apdovanojo auksiniu laikrodžiu už gerą išpildymą programos per televiziją. Jam taip pat buvo įteiktas diplomas. Neseniai Strolia baigė Los Angeles King Star junior high school. Mokyklos orkestre Strolia buvo koncertmeisteriu.

* * *

Minint Lietuvos Nepriklausomybės sukaktį, Rochesterio lietuviai sumetė 846 dolerius aukų. Tikimasi, kad ši suma padidėsianti, nes nevisi lietuviai galėjo dalyvauti minėjime, o aukos tos dienos proga teberenkamos.

* * *

— Susižiedavo jaunystės draugai. Los Angeles, Calif., neseniai susižiedavo du buvę artimi ir seni vaikystės ir jaunystės draugai: kompozitorius Juozas Strolia ir J. Stašaitytė — Savickienė. Abu yra kilę iš Lėliūnų parapijos, Utenos apskr. Velykūnų kaimo.

* * *

Ateivio Ilgūno dukters Luisos „True Story" žurnalo viršelyje buvo atspausdinta nuotrauka. Netrukus po to ji gavo pasiūlymą pasirašyti sutartį su Columbia Pictures Hollywoode.

* * *

Mykolas Vaitkus rašo savo atsiminimus apie metropolitą arkiv. J. Skvirecką ir apie Tumą — Vaižgantą.

* * *

Iš tremty esančių lietuvių teisininkų 120 yra apsigyvenę Čikagoje ir jos apylinkėse. Jų valdyba atsiuntė Vliko pirm. M. Krupavičiui sveikinimą, kuriame pažymi, kad Vliko ir Vykd. Tarybos uždaviniai ir veikla yra didžiausios reikšmės mūsų persekiojamai tautai. Kiekvieno dorojo lietuvio šventa pareiga kur galint paremti Vliko ir VT žygius bei darbus. Per ALTą ar PLB tautiečiai privalo įsijungti Lietuvių Tautos kovon dėl laisvės, dėl gražios ateities, dėl Lietuvos Respublikos atkūrimo. Valdybos pirm. L. Šmulkščio ir visų Čikagos sk. valdybos narių pasirašytame sveikinime pažymima, kad lietuviai teisininkai savąją pareigą mūsų tautai atliks.

AUSTRALIJOJE

ALB krašto v-ba Vasario 16-sios proga paskelbė atsišaukimą į tautiečius, kuriame ypač iškėlė Tautos Fondo ir tautinio solidarumo mokesčio reikalus. Sidnėjuje minėjimą atidarė ap-kės pirm. inž. F. Sipavičius. Pagerbti žuvusieji ir žūstantieji dėl Lietuvos. Dienai pritaikytą paskaitą skaitė p. Kavaliauskas. Buvo taip pat graži meninė dalis. Per valdinį radiją 2 BL Sydney — vasario 16 d. 7.30 val. buvo pranešta, kad šiandien yra 35 m. Lietuvos Nepriklausomybės šventė, todėl ta proga duota: „Malda už Tėvynę", „Ir atėjo rudenėlis", „Kur bakūžė samanota", „Lietuvių maršų popury". Kituose miestuose irgi buvo leisti lietuviškų dainų koncertai.

* * *

Vasario 26 d. šventė savo 60 m. sukaktį Liet. Kult. Fondo Australijos apygardos v-bos pirm. prof. V. Žemkalnis. (ALB krašto v-ba gyvai svarsto veiklos planus, organizuoja visus lietuvius menininkus, gyvenančius Australijoje ir N. Zelandijoje). Melburne leidžiamas australų moterų žurnalas „Womens Weekly", kurio tiražas 725.000 egz., įsidėjo lietuvių skautų jamboree palapinės vaizdą su lietuviška vytimi ir rūpintojėliu, pažymėdamas, kad lietuviai skautai įsitaisė savo stovyklą prisimindami „savo buvusį kraštą". (Adelaidėje iškilmingai paminėta Klaipėdos krašto atgavimo sukaktis). Dėl paskutinių anglų emigrantų demonstracijų ir nepasitenkinimo Australijoje pradeda keistis nuomonė apie emigrantus anglus ir europiečius. Net imigracijos departamentas jau pareiškė viešai, kad europiečiai yra žymiai sumanesni ir sugeba greit Australijoje įsikurti.

KANADOJE

Kanados Tautos Fondo Atstovybė, kurią dabar sudaro pirm. — M. Arlauskaitė, sekret. — P. Adomonis ir nariai — L. Girinis bei D. Jurkus, Vasario 16 d. sukakties proga paskelbė ir sėkmingai vykdo vieno mėnesio vajų sutelkti daugiau lėšų Lietuvos vadavimo reikalams. Kaip ir ligi šiol, ypač sėkmingai vajų praveda energingieji hamiltoniečiai, vadovaujami Bakšio. Taip pat išplečiamas po visą Kanadą Tautos Fondo skyrių tinklas.

Kanados LB veikla. KLB pa sigėrėtinu sparčiu tempu galutinai persiorganizuoja į pastovias apyinkes. Laikinuosius organizinius komitetus pakeičia naujai išrinktosios apyl. valdybos, o daugelyje mažesnių kolonijų steigiasi naujos apylinkės.

Centrinis Šalpos Komitetas Kanadoje. Prie KLB krašto valdybos sudarytas Centrinis Šalpos Komitetas. Į komiteto sąstatą įeina šie asmenys: L. Tamašauskas, Šadreika, Dr. Norvaišienė, M. Yokubynienė, Barcevičius, Gaputytė, Anysienė, O. Indrilienė ir kun. Dr. J. Gutauskas, deleguotas iš krašto valdybos.

ARGENTINOJE

Buenos Aires mieste suruošė religinį koncertą iš Kolumbijos atvykęs solistas A. Paukštys. Aplankęs Braziliją ir Urugvajų, išskrido atgal į Kolumbiją Vasario 16 d. minėjimai buvo šiemet suruošti visų centrinių dr-jų ypač įspūdingai. Dabar jau beveik visos lietuvių dr-jos rengia minėjimus, susidedančius iš pamaldų, prakalbų, meninės dalies. Per radiją Mitre buvo transliuota speciali „Lietuvos aidų programa.

WHERE DO WE GO FROM HERE?

by

E. J. Harrison, formerly British Vice-Consul in Lithuania

While in the wake of Stalin's death speculation among Western publicists and politicians is bound to be busy on what may happen in the Soviet „paradise" before the ticklish question of the archdictator's „residuary legatee" can be settled among the rival claimants, it is some consolation to reflect that at least one good negative result ensues. The world will now be spared the degrading and humiliating spectacle which might have been presented by Mr. Churchill and President Eisenhower in the act of clasping the gory hand of one of the bloodiest and most inhuman tyrants the world has ever know. But it is none the less depressing to note that in conformity with the supposed exigencies of diplomatic etiquette even Mr. Churchill should have deemed it necessary to stoop to the hypocritical pretence of solicitude for the health of this monstrous criminal. It is, however, significant that in **contradistinction** to the deplorable example set by Western governments in this respect, President Eisenhower was at pains in his recent public announcement to avoid any implication of sorrow on account of Stalin's illness and to confine his remarks to the expression of Christian sympathy with the Russian people as a whole.

As far as concerns those of us who still retain some semblance of a moral sense and are aware of what the nefarious activities of this super-Thug have involved in terms of unprecedented human suffering, almost the only reason for regretting his peaceful end is that he can never hereafter be indicted for his crimes and condemned to a malefactor's death by a tribunal of the Western democracies with power to enforce its penalties. In the interim we are still left without any satisfactory evidence that the Western governments have even yet finally abandoned the illusion that they can successfully negotiate with Russia in the effort to end the division of the world into armed camps. The pathetic persistence with which they cling to the childish belief that any such modus vivendi is possible argues a truly frightening and an abysmal ignorance of the essence of the Communist ideology and objectives which have been frankly revealed in numerous writings by Marx, Engels, Lenin and Stalin himself, just as the Nazi aims of world conquest were disclosed in Hitler's „Mein Kampf" only to be equally ignored to our undoing.

One of the most striking proofs of this fatuous political myopia is surely reflected in the conclusions of an editorial appearing in the Beaverbrook „Evening Standard" of March 5, as follows:

„This does not mean that the Western Powers chould expect Russia to conduct a general retreat or dissolve in anarchy to suit our convenience. But it does mean that a breathing space is likely to be granted to us. It should be employed **not to exploit Rassia's passing weakness but to ascertain if her new rulers have inherited the suspicious, secretive and uncompromising outlook of the stricken Stalin. If they have not, then indeed a new constructive opportunity would open".**

This classic example of the lack of any first-hand acquaintance with the sources and mainspring of the Communist global policy is almost on a par with another pontifical pronouncement wich appeared in the same paper on May 13, 1952, to this effect:

„Britain must always live in good companionship with America. But this friendly association could not and should not preclude the development of a strong and independent Empire policy. **And the first and constant aim of such a policy should be to bring about that understanding between Russia and America which alone can bestow prosperity and peace on the peoples of the world".**

It is hardly necessary to comment that the kind of prosperity and peace visualized by the Beaverbrook organ and also by the Left Wing press generally is on that would be content conveniently to shut its eyes and ears to the sufferings of milions of helpless victims behind the Iron Curtain so long as the Kremlin bandits might be willing to lull the West into a hypnosis of false security and in this way gradually to sap and undermine its offensive spirit, such as it is, and to reconcile it to a permanent defensive perhaps doomed to ultimate capitulation.

Is there not only too much reason to fear that having like Macbeth „supp'd full with horror" for so long, the so-called „free world" has had its sensitivity dulled and blunted to the agony of the milions enslaved behind the Iron Curtain and is therefore in a mood to accept the validity of the pet Kingsley Martin thesis that West and East can „agree to disagree"? The bipartisanship in the sphere of foreign policy manifested in our Parliament's hostile reaction to the recent Eisenhower declaration of a revised and dynamic Far Eastern policy cannot be regarded as an auspicious augury menace under Britain's hesitant for a less invertebrate Western attitude to the Communist world leadership. The same may be said of the consistent abstention of this country's Parliament from voicing the islightest recognition of the independence day anniversaries of the three Baltic States, again in marked contrast to the sympathetic official utterances of the new U. S. Secretary of the State, John Foster Dulles, and of members of the U. S. Senate and Congress and most State Governors on the occasion of th 25th anniversary of Lithuania's Declaration of Independence on February 16, 1918 — utterances coupled with outspoken condemnation of the vile and unscrupulous Soviet policy responsible for the annexation of the three Baltic States and their merciless explotation.

As an Englishman with some first-hand knowledge of the facts I cannot derive much satisfaction from the tacit embargo imposed by a „free" press upon courageous denunciation of the enormities perpetrated by a country with which we are seemingly not ashamed to maintain relations of ostensible friendship.

Whether or no the passing of this **less indifference to human suffering** upon a colossal scale and the author of an economic system based upon mass slavery will do something to rouse the conscience of the West from its lethargy remains to be seen.

PAVERGTOJ TEVYNEI

Čia skelbiami duomenys yra paimti iš Vilniaus radijo, taip pat Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir kitų radijo mazgų pranešimų ir iš sovietinės spaudos. Išpūstais duomenimis ir suklastotais statistiniais skaičiais sovietinė propaganda stengiasi suniekinti Neprikl. Lietuvos gyvenimą ir pavaizduoti, kad, esą, tik bolševikams valdant Lietuvą suklestėjusi ekonominė gerovė, pakilusi „kultūra", prasidėjęs „tikrasis gyvenimas".

Kaip vasario 22 d. buvo pravesta rinkiminė komedija į vad. vietines tarybas, Faktiškai balsuotojai turėjo eiti ir savo balsus atiduoti tik už tuos kandidatus, kuriuos buvo išstačiusi partija. Tačiau rytojaus dieną Vilniaus radijas, stengdamasis rinkiminę komediją pridengti rimtumo skraiste, taip rinkėjų vardu visam pasauliui skelbė: „Rinkėjai balsavo už tai, kad Lietuva būtų gražesnė, dar šviesesnė, kad kartu su kitomis broliškomis respublikomis sparčiau žengtų į naujas pergales... Visose rinkiminėse apylinkėse jau seniai prieš rinkimų pabaigą buvo atidavę savo balsus visi rinkėjai"... Galėjo paskelbti, kad balsavo daugiau negu 100 proc., kaip kad buvo padarę dar prieš rinkiminę pabaigą per vad. „liaudies seimo rinkimus". Vasario 28 d. buvo iškilmingai paskelbta, kad iš viso į sovietines tarybas buvę „išrinkti" 32.292 deputatai. Rinkimuose „balsavo", oficialiai paskelbtais duomenimis, toks procentas: į sričių tarybas 99,94 proc., į rajonų tarybas 99,96 proc., į miestų tarybas 99,94 proc., į rajonų tarybas miestuose 99,92 proc., į apylinkių ir gyvenviečių tarybas 99,95 proc. Tokie yra oficialiai skelbiami „balsavimų" rezultatai. Kokia yra tikrovė, gerai žino visi tremtiniai patys iš savo patyrimo. Kovo 1 d. panašūs „rinkimai" buvo pravesti Sov. Latvijoj, Uzbekijoj, Kazakijoj, Kirkizijoj. Tadžikijoj, Armenijoj, Turkmenijoj ir Karelų Suomijoj (atplėštoj nuo Suomijos. E.)

Trūkumai. Jų sovietinėje sistemoje yra begalybė. Negali jų, pagaliau, nuslėpti nei pati komunistinė spauda ar radijas. Žinoma, už juos bėdas stengiamasi suversti kitiems. Čia pažymėsime vieną kitą tipingesnį. Patys kom. pareigūnai viešai prisipažįsta, kad yra apsčiai rimtų trūkumų išnaudojant techniką ir įrengimus ypač lengvosios pramonės įmonėse. Kad įrengimai stovi neišnaudoti arba nepilnai išnaudoti — dažnas reiškinys visoj eilėj įmonių. Kitose, kaip pvz. Eidukevičiaus vardo kombinate, „visai nesirūpinama darbo mechanizavimu, eilė darbų atliekama vis dar pasenusiais metodais". Tiek Vilniaus Eidukevičiaus vardo, tiek Šiaulių „Elnio" odos fabriko vadovybės yra apsileidusios, konstatavo net Vilniaus radijas. Patalpos nešvarios, ventiliatorių nėra, darbininkams trūksta gyv. butų. Nors jau seniai tuo reikalu yra imtasi žygių, tačiau iki šiol viskas tebestovi vietoje. Socialistinės lenktynės pravedamos formaliai tik popieriuje. Pa-

(nukelta į psl. 6)

KALEJIMAS IR TAIKOS BALANDZIAI

J. KUZMIONIS

(Tęsinys)

KRIESTINSKIS NEPRISIPAŽĮSTA

Staiga visai nelauktai žiūrovai nustebo, įsitikinę, kad byla neina, kaip buvo numatyta. Kriestinskis — išblyškusi, pajuodusi ir pavargusi figurėlė vieliniais akiniais, uždėtais ant riestos kaip snapas nosies — pasakė kažką visai kitaip, nei kiti kaltinamieji. Kažin ką baisaus.

Susidomėjimas tuojau atgijo ir susikoncentravo apie Kriestinskio asmenį. Net kiti kaliniai atsisuko į jo pusę.

— Neprisipažįstu kaltas, — kalbėjo. — Nesu trockistas. Nesu dešininio — trockinio „Bloko" narys. Net nežinojau, kad jis egzistuoja. Nepadariau nė vieno man prikišamo nusikaltimo. Niekuomet neturėjau ryšio su vokiečių saugumu.

Nutyso rūpestį kelianti pauzė. Net riebus savimi pasitikįs Ulrichas atrodė valandėlę nustebęs.

— Ar nepatvirtinate prisipažinimo, padaryto prieš bylą? — paklausė.

Tačiau Kriestinskis ir toliau kartojo, ką prieš valandėlę pasakė:

— Niekuomet nebuvau trockistas. Niekuomet nebuvau dešinio — trockinio „Bloko" narys. Niekuomet jokio nusikaltimo nepadariau.

Tuo tarpu nieko nebuvo galima padaryti. Ulrichas kreipėsi į sekantį kaltinamąjį:

— Ar prisipažįstate prie jums daromų kaltinimų?

— Taip, prisipažįstu.

KALEJIMAS IR TAIKOS BALANDŽIAI

Paskum, kai visi likę kaliniai atsakė, kaip buvo tikimasi, Ulrichas trumpai pareiškė:

— Teismas atideda posėdį dvidesimčiai minučių, — ir apleido salę su dviem savo draugais ir Višinskiu.

TOLIMESNIS TARDYMAS

Kai po dvidešimties minučių teismo posėdis buvo tęsiamas toliau, Višinskis paprašė leisti pradėti apklausinėti *Biezsonova*, buvusį sovietų ambasados Berlyne patarėją. Biezsonovas atrodė kaip automatas — paniūręs ir bespalvis.

Šito pasirinkimo priežastis greit paaiškėjo.

Biezsonovas, tartum vėl būdamas svarbus valstybės valdininkas, smulkiai papasakojo, kaip, būdaams Vokietijoje, atlikęs ryšininko pareigas Trockiui ir Kriestinskiui, kaip 1933 m. parengęs Trockio ir Kriestinskio susitikimą, kaip pastaruoju du planavo išduoti Sovietų Sąjungą Vokietijos tikslams.

Višinskis sarkastiškai jį pertraukė, klausdamas, kokia yra jo nuomonė apie Kriestinskio tvirtinimą, jog niekad trockistu nebuvęs.

Biezsonovas nusijuokė, bet nieko neatsakė.

— Kodėl juokiatės? — paklausė Višinskis.

— Juk Kriestinskis išdavė mane kaip savo ryšininką su Trockiu, — atsakė Biezsonovas. — Jeigu Kriestinskis nebūtų pasitarnavęs su ta inormacija, — niekuomet čia nebūčiau buvęs.

Akies mirksnyje žiūrovai įsitikino, į kokias baisias pinkles kaltinamieji įpainiojo save ir savo draugus, kad dar netsidyrė teisme.

— O dabar — kreipėsi triumfuodamas Višinskis, susirinkęs būtinus įrodymus — norėčiau užduoti kelis klausimus Kriestinskiui.

Bet Kriestinskis ir toliau nenusileido. Buvo apklausinėti kiti kaltinamieji, kurie nesvyruodami pridėjo prie Biezsonovo liudymų naujus įrodymus, kaltinančius Kriestinskį. Nepaisant to, jis ir toliau neprisipažino esąs kaltas: neprisipažino, kad susitikinėjo su Trockiu, neprisipažino, kad norėjo išduoti savo kraštą vokiečių naudai.

Višinskis dar kartą priminė jam prisipažinimus , padarytus tardymo metu. Kaip kaltinamasis dabar juos paaiškins? Staigus Kriestinskio atsakymas buvo stiprus smūgis visiems kaltinimams:

— Mane jėga privertė taip kalbėti. Be to, žinojau, kad, jei tada būčiau pasakęs tai, ką dabar sakau, mano pareiškimas niekuomet nebūtų pasiekęs partijos ir vyriausybės narių.

KRIESTINSKIS PRISIPAŽĮSTA

Teisėjas posėdį pertraukė dviem valandom.

Kai vėl visi grįžo į teismo salę, Kriestinskis atrodė dar mažesnis, panašus į apipešiotą žvirblį, tačiau vistiek gynėsi esąs nekaltas.

Višinskis buvo susirūpinęs. Juk galų gale jis turėjo pasiekti nustatytus tikslus. Kas galėtų garantuoti, kad ir jo nelaukia panašus likimas, jei nepataikys atlikti savo pareigą?

Tam kartui jis paliko Kriestinskį ramybėje ir ėmėsi darbo su jo draugais. Visi noriai ir nusižeminę prisipažino prie kalčių. Višinskiui grįžo pasitikėjimas savimi. Klaidingi tonai išnyko, o gerai užtaisytas instrumentas grojo be priekaištų.

Višinskio veidas pasidarė giedras.

Vėlybą naktį teismo posėdį nutraukė. Kitame salės gale durys triukšmingai atsidarė ir Ulrichas su abiem teisėjais išėjo iš salės. Paskum kažin kas atidarė mažąsias duris ir kaliniai, prižiūrėtojų apsupti, smuko pro jas į nežinią. Jie grįžo į vienutes, grįžo į nakties košmarą, kuris tapo jų gyvenimu.

Kitą dieną Višinskis vėl pradėjo apklausinėti Kriestinskį. Iš karto buvo galima pastebėti pasikeitimą. Po kelių įžanginių žodelių ir tolimesnės kaltinamos medžiagos priminimo, jis perėjo prie svarbiausio punkto.

— Ar manote ir toliau nuneigti savo ankstybesnius parodymus? — paklausė.

— Ne, — suskambo atsakymas. — Viską patvirtinu.

— Akyvaizdoje to, kokį tikslą turėjo jūsų vakarykštis pareiškimas?

— Vakar klaidingos gėdos pajautimo, teismo salės atmosferos ir savo sveikatos būklės įtakoje negalėjau pasiryžti pasakyti tiesą ir prieš visą pasaulį prisipažinti kaltas. Taigi trumpai pasakiau, kad nekaltas. Bet dabar prašau teismą paimti dėmesin dabartinį mano prisipažinimą, kurio višiskai ir be pastebėjimų prisipažįstu prie kaltės ir prie visų man padarytų kaltinimų, o taipgi imuosi visišką atsakomybę už savo nusikalstamą ir išdavikišką elgesį.

Žodžiai pabiro kaip gerai išmoktoje pamokoje. Naktis nenuėjo veltui.

— Galite sėstis, — pasakė Ulrichas savo minkštu, alyviniu balsu ir Kriestinskis nusileido vietoje su beveik palengvėjimo bruožais veide.

Višinskis pataisė kaklaraištį. Klaiki padėtis buvo išgelbėta.

Bus daugiau

EUROPOS LIETUVIŲ GYVENIMAS

VOKIETIJA

— Š.m. kovo 6 d. PLB Vokietijos Krašto Valdybos švietimo inspektorius A. Venclauskas aplankė Salzgitter-Lebenstedto Vargo Mokyklą. Tai didžiausia vaikų skaičiumi vargo mokykla visoje Vokietijoje, kurią dabar lanko 93 vaikai, padalinti į dvi grupes. Šios mokyklos mokytojai yra p. F. Stončienė ir p. Masiliūnas. Pamokos vyksta du kart į savaitę po 2 val. vietos pradžios mokyklos patalpse. Dalis mokinių lietuviškai kalba gerai, bet dauguma silpnokai, todėl jiems vargo mokykla ypatingai reikalinga. Yra vaikų ir visai lietuviškai nekalbančių. Tačiau malonų įspūdį sudaro, kai visi vaikai gražiai ir noriai dainuoja lietuviškas dainas.

Darbą mokykloje labai sunkina lietuviškų elementorių stoka. Stovykloje gražiai veikia skautų skiltis, vadovaujama jauno, energingo skiltininko Šliažo.

— Gautingo (prie Muencheno) tbc sanatorijoje įrengtoje amatų mokykloje yra laisvų vietų ir stovyklose gyveną buvę didžiovininkai gali būti į šią mokyklą priimti. Joje yra šie kursai: šaltkalvių, stalių, siuvėjų ir audėjų. Kursai tęsiasi šešis mėnesius. Kursantai yra gydytojų priežiūroje.

Norintieji į šią amatų mokyklą įstoti, iš Lungenfuersorge arba Landesversicherung (Kostentraeger) įstaigos, t.y., tos įstaigos, kuri norintįjį stoti mokyklon išlaiko, per savo tautinio komiteto pirmininką turi gauti atitinkamą blanką. Šį blanką užpildžius, jį reikia pristatyti įstaigai, iš kurios gaunamas išlaikymas.

Gautingo apylinkės valdyba pataria buvusiems džiovininkams lietuviams šia proga pasinaudoti.

— PLB Vokietijos Krašto Valdyba gavo žinią, kad Canberros lietuviai, Australijoje, kurių ten esama apie pora šimtų, surinko ir išsiuntė Vokietijos lietuvių šalpai apie 135 kg. drabužių bei avalynės. Šias gėrybes apsiėmė nemokamai pergabenti Australijos Raudonasis Kryžius.

— NCWC praneša, kad iš Kompensacijų Fondo, Paryžiuje, gauta tam tikra suma pinigų išdalinti nacionalsocialistų persekiotiesiems asmenims Pinigai skiriami šių kategorijų asmenims:

1. Lenkų tautybės asmenims, ne žydų tikybos, kurie yra buvę nacionalsocialistų medicininių tyrimų kacetuose aukos.

2. Vokiečių ir Austrų tautybės asmenims, ne žydų tikybos, kurie yra buvę nacionalsocialistų persekiojimų aukos.

3. Nacionalsocialistų persekiojimų aukoms, ne žydų tikybos, gyvenančioms Vakarų Europoje (įskaitant ir DP), kurie ne įeina I ir II grupėn.

Išsamesnių žinių galima gauti NCWC įstaigose.

Bibliotekos organizavimas daro pažangą.

PLB Stuttgarto apylinkės valdyba, rūpindamasi, kad lietuviška spauda būtų prieinama apylinkės lietuviams, yra nutarusi suorganizuoti savo biblioteką. Tikimąsi, kad biblioteka turės nemažos tautinės ir kultūrinės reikšmės.

Bibliotekos užuomazga jau yra. Keli apylinkės nariai padovanojo ar paskolino pundą knygų. Be to, keli geradariai iš JAV. (pp L. Žitkevičius, J. M. Šaltenis, Pr. Gudas, P. Gaučys, A. Valiuškis ir kt.) atsiuntė truputį knygų, žurnalų ir kitokios spaudos, už ką jiems valdyba nuoširdžiai dėkoja.

Valdyba ir toliau yra pasiryžusi dėti visas pastangas, kad šis sumanymas būtų įgyvendintas.

RŪPINAMĄSI VAIKŲ TAUTINIU AUKLĖJIMU.

Stuttgarte ir jo apylinkėse yra gražus būrys mokyklinio amžiaus vaikų. Su liūdesiu tenka konstatuoti, kad čia labai pastebimas vaikų nutautėjimas. Šios apylinkės lietuviai gyvena išsisklaidę, todėl vargo mokylai įsteigti yra sunkiai įveikiamų kliūčių, kurių svarbiausia stoka lėšų.

Jieškodama priemonių vaikų nutautėjimui sustabdyti ir rūpindamasi, kad jie užaugtų dorais lietuviais patriotais, PLB Stuttgarto apylinkės valdyba sumanė daryti vaikų sueigas bei iškilas bent kartą per mėn. Iškilų metu vaikai būtų mokomi deklamacijų, dainavimo, tautinių šokių, ir kartu jiems būtų patiekiama žinių iš įvairių lituanistinių dalykų. Atrodo, kad ši priemonė duos gerų rezultatų. Tačiau ir šiam sumanymui įgyvendinti reikia lėšų (vaikų kelionės išlaidoms, užkandžiams, patalpai, žaidimo bei mokymosi priemonėms ir t. t.)

Valdyba turi daug vilčių, kad atsiras šviesių žmonių, suprantančių lietuvybės išlaikymo svarbą, kurie jos pastangas parems. Priauganti karta privalo likti ištikima mūsų tautai!

M.B.J.

ŠV. KAZIMIERO MINĖJIMAS

„Aušros" tuntas Diepholz'e gražiai paminėjo Lietuvių skautų patrono dieną. Šia proga iš ryto buvo iškelta vėliava. Įpamaldas skautai nuvyko rikiuotėje nešdami tautinę ir tunto vėliavas.

15 val. įvyko iškilminga „Aušros" tunto sueiga. Jos metu, dalyvaujant gimnazijos direktoriui, mokytojams, svečiams ir kai kuriems stovyklos gyventojams, buvo plačiau prisiminta šv. karalaičio gyvenimas, darbai ir stebūklai. Šios sueigos metu vienas skautas davė skautų įžodį, viena sesė pakelta į vyresniškumo laipsnį ir s.v.vyr. sl. Vyt. Kempka Vyriausios Skautų Vadijos apdovanotas vėliavos žymiu. Vokietijos Rajono Vadeiva A. Venclauskas savo kalboje pasidžiaugė tunto vadovų pavyzdinga veikla ir ragino su dar didesniu atsidėjimu ruoštis būti ateities vadais. Mūsų brolis kun. V. Šarka priminė mums šventojo pavyzdingą gyvenimą, ragindamas ir mus sekti jo dorybių keliais. Po to sekė mok. S. Antanaičio paskaita apie Šv. Kazimierą. Skautai padeklamavo keletą eilėraščių ir paskaitė apysakėlių apie šventąjį.

s. v. psl. A. Skopas

BELGIJA

Radijo valandėlė Belgijos lietuviams

Kovo 8 d. Hasselto radiofonas paskyrė 15 minučių apylinkėje ir visoje Belgijoje gyvenantiems lietuviams. Valandėlė pradėta nepriklausomybės laikais kas ryta iš Kauno radiofono suskambėdavusia „Malda už Tėvynę. Valandėlės metu kreiptasi lietuviškai į tautiečius Belgijoje, vis artimiau burtis dvasioje vieni prie kitų. Negalint geografinį atstumą išsisklaidžius įvairiu anglies kasyklų baseinuose, stengtis suartėti vieni su kitais dvasiniais ryšiais, arba ta tėvų namų ugnele, ja kurstant tarpusavy čia, tremties, šalyje. Kalbėtojas pavyzdžiu paėme Vasario 16 d. minėjimą Lieže, kur sutelktinėmis visos Belgijos lietuvių pastangomis atsiekta tokių puikių daviniu; gražiai paminėta šventė, skaidriau nusiteikta gyvenimui per ją ir pasijusta esą dar stipri dvasinė lietuvių paiėga.

Valandėlėje paminėtas ir Šv. Kazimieras. Tėsai pastatytas „doros ir skaistaus lietuviško jaunimo gyvenimo pavyzdžiu; tremties ir gyvenimo sunkumuose sugebant sekti Kazimiero malčos pavyzdžiu — išreiškimas tikėjimas į gražesnį gyvenimą, augštesnį už duonos norą, už gatvės norus; Kazimieras esąs lietuvėms motinoms priminimas, — kad dangus norėtu lietuvių motinų rankų auklėtų altoriaus šventųjų".

Olandų kalboje radijo pranešėjas tikrai nuoširdžiai papasakojo apie Lietuvos istorijos siekimus, nepriklausomybės paskelbimą ir dabartine klaikią padėtį. Pagrojus lietuvišku melodiju popuri, valandėlė užbaigta susikaupimo žodžiu ir tautos himnu.

* * *

Vietoj nustojusios IRO, Briuselyje veikia augštasis IT komisariatas. Atitinkamais adresais kreipkitės: Office du Haut Commissaire pour les Réfugiés: 63, Rue de l'Association: Bruxelles. Telef. 18.74.01. ir 18.74.02 Šiuo adresu kreiptis buvusiu IRO korteliu išgavimo reikalu. (Prašome lietuvius adresą iššikripti, arba pasižymėti).

* * *

Kovo 22 d. gavėnios pamaldos Limburgo apyl. lietuviams bus 11 val. Zwartbergo parap. bažn. Atvažiuos kun. J. Danauskas.

AUSTRIJA

Austrijos LB pirmininkas jau daugiau kaip mėnuo serga ir gydosi DP Hospital Niedernhatt (prie Linzo). P-lė Blaudžiūnaitė, pablogėjus sveikatai atsisakė iš Austrijos LB valdybos pareigų).

DANIJA

Iš lietuvių gyvenimo. Dėl Danijos našlės karalienės Aleksandrinos mirties DLB-nės krašto valdyba pasiuntė Danijos karaliui Fridrikui IX užuojautos telegramą. Iš jo gautas padėkos raštas). Mykolas Pocius, invalidas, karo metu netekęs dešinės rankos, vienoje Kopenhagos amatų mokykloje mokosi dažytojo darbo. Už parodytą stropumą ir gerą elgesį apdovanotas mokytojų pinigine dovana). Dragsbaeko stovykloje vietos ir apylinkės lietuviai įsteigė DLB seniūniją. Seniūnu išrinktas Iz. Markevičius, pavaduotoju — V. Sakalauskas. (Vasario 16 Danijoje paminėta labai įspūdingai. Gauta daug sveikinimų ir gėlių. Per Kopenhagos radiją pasiųstas sveikinimas visiems tremtyje esantiems tautiečiams. Pasiųstas sveikinimas ir į Lietuvą per Am. Balsą). Estų Nepriklausomybės minėjiman pakviestas ir DLB-nės krašto valdybos pirm. inž. J. Šliašinskas savo kalboje, kuri buvo sutikta labai šiltai, užsiminė apie politinį bendradarbiavimą. Sutarta kviesti latvių, estų ir lietuvių atstovus konferencijon.

IŠ VOKIEČIŲ SPAUDOS

— Laikraštyje „Giessener Anzeiger" vasario 21 d. tūlas Juergen Schueler aprašo Klaipėdą ir Klaipėdos kraštą, pažymėdamas, kad tai nuo amžių buvusi vokiečių žemė ir vokiečiai niekuomet to krašto neatsisakysią.

„Daug vargo Klaipėdos kraštas ir miestas turėjo pakelti pirmojo karo metu, rusams ten įsiveržus, ir ypatingai sunkiai kentėjo kraštas ir gyventojai dėl pagal Versalio sutartį padaryto atskyrimo nuo Vokietijos ir dėl po to sekusios prancūzų ir lietuvių okupacijos. Nors gyventojai tarp 1925 ir 1938 metų šešis kartus rinkimais pasisakė už Vokietiją, tačiau tik 1939 m. pavyko prisijungti prie Reicho", rašo straipsnio autorius.

Toliau aprašoma dabartinė Klaipėdos krašto padėtis ir baigiama mums jau įprastais sentimentais vokiečių ordinų dvasioje.

— „Die Neue Zeitung", leidžiamas Berlyne, vasario 8 d. deda platų straipsnį apie Estiją, jos istoriją, ūkį, gyvenimą sovietų okupacijoje. Laikraštis pareiškia viltį, kad tokiai kultūringai tautai bus lemtas šviesesnis rytojus.

— Greitieji transportai į Sibirą. Pabaltijo Kraštų tautos nenustojo vilties" — tokia antrašte „Frankfurter Neue Presse General — Anzeiger", Frankfurt, š.m. vasario 27 d. deda savo korespondento iš Švedijos pranešimą apie Pabaltįjį.

Straipsnyje, tarp kitko, pažymima, jog, nors sudarytai egzilinei vyriausybei rankos yra surištos, jau pats tokios vyriausybės sudarymo faktas įrodo, kad Pabaltijo tautos nėra nustojusios vilties atgauti savo kraštų laisvę. Pasak laikraščio, Stockholme gaunamomis žiniomis, vienbalsiai patvirtinama, kad Pabaltijo tautos, nežiūrint negirdėtos priespaudos ir visiško izoliavimo nuo likusiojo pasaulio, nežiūrint smarkios rusifikacijos ir nuolatiniu trėmimų, nėra rezignavusios. Prie to daug prisideda „Amerikos Balso" pranešimai, kurių, nežiūrint griežtos kontrolės uoliai klausomasi.

BEGLIAI IŠ LATVIJOS PASAKOJA

Tęsinys iš pereito numerio

Repatriantų likimas.

Apie tuos karius, kuriuos Švedijos vyriausybė 1946 m. išdavė rusams, bėgliai žino tik dviejų likimą. Doma buvo pristatytas prie kelių tiesimo darbų ir nelaimingo atsitikimo metu suvažinėtas. Miemis dar gyvenąs Liepojoje. Niekas negirdėjęs apie Dr. Eichfussą ir kitus. Perkonės valsčiuje buvo iš Vokietijos anglų zonos repatriavusi Keirių šeima. Ji 1949 m. deportuota į Sibirą. Tas pats atsitikę ir su kita latvių šeima, kuri taip pat grįžusi namo iš Vokietijos anglų zonos.

„Dėl suprantamų priežasčių, mes nenorime daug kalbėti apie tai, kas liečia partizanų veiklą Latvijoje. Tktai pažymėsime, kad labai žiauri akcija prieš partizanus ir visus, kurie buvo įtarti turį su jais ryšius, buvo pravesta 1948 m.", rašo „Latvija".

Tvirtovė.

Liepoją bėgliai vaizduoja kaip labai smarkiai militarizuotą miestą, kuris beveik panašus į tvirtovę. Prekybos uosto Liepojoje praktiškai kaip ir nėra, yra tiktai karo uostas, kur pilna povandeninių ir kitų karo laivų. Pačiame mieste pilna pasienio apsaugos dalinių. Apmokymas atliekamas gatvėse, visą dieną skamba komandos ir dainavimas, kuris rėžia ausis. Mažiausiai kas trečias Liepojos gyventojas yra rusas.

Kokie tikrumoje planai yra okupantų galvose, ryšium su pasiruošimu karui, labai gražų pavyzdį papasakojo Žanis Nicis. Jau ilgą laiką svarstęs apie pabėgimą, jis dareęs žygių, kad viena rusė, siuvėja, tikriau sakant, jos vyras, kuris yra partijos narys ir užima augštą vietą partijoje, atpirktų Nicio sunkvežimį. Norėdamas užmaskuoti savo tikrąją mintį, Nicis sakęs, jog už gautus pinigus jis norįs pirkti šeimai namuką. Rusė, būdama draugiškai nusiteikusi, pareiškusi, kad Nicis tokios kvailybės nedarytų. Karas esąs neišvengiamas ir, jam kilus, nė vieno latvio čia nepaliksią, net ir tie, kurie būtų rusiuose pasislėpę. Jos vyras vieną naktį grįžęs namo maždaug 4-5 val., nes turėjęs dirbti prie atitinkamo plano paruošimo. Tad geriau Nicis tepasilaikas sunkvežimį, negu galvojąs apie namu pirkimą.

Kaip ten bebūtų, latviai tėvynėje laukia karo ir išgelbėjimo, drauge būdami įsitikinę, kad „burbulais rusų nepabaidysi, — jie supranta tik stipria kalbą".

Paskutinieji įvykiai Kremliuje ir satelitų kraštuose sukėlė milžiniško susijaudinimo tarp žydų, kurie Liepojoje ir Rygoje atsiorado, griže iš Sovietų Sąjungos. „Liepojos žydai buvo taip įsibauginę, kad nežinojo, kur sprukti, pareiškia mūsų tautiečiai", rašo laikraštis. Rusai, savo ruožtu, rengiasi tikriems „pogromams", šaukdami, kad dabar reikės mušti visus žydus. Liepojos batų fabriko rusai darbininkai vieną dieną laukė pasirodant žydų tautybės fabriko direktoriaus, ketindami jį nulinčiuoti. Sužinojęs apie tuos pasiruošimus, direktorius tą dieną visai nepasirodė.

Nežinomas pasaulis.

„Ką gali žmonėms, nešantiems sovietų jungą, duoti laikraščiai?"

„Taip, aš prenumeravau du laikraščius — „Kovą" ir „Komunistą", pareiškia Nicis, „bet man juos reikėjo turėti svarbiausia todėl, kad nėra taip lngva kito popieriaus gauti. O namuose popieriaus reikalinga".

Iš užsienio gauti laikraščių draudžiama. Patenka nemalonėn ir tie, kurie kada nors gauna maisto ar rūbų siuntinių iš užsienio. Rašyti į užsienį taip pat rizikinga. Suprantama, oficialiai tas nėra uždrausta. Oficialiai taip pat niekam nedraudžiama klausytis užsienio radio stočių. Bet atsitikimai, kai rašiusiems laiškus ar klausiusiems radio buvo taikomos darbovietėje represijos, žmones nuo to atbaidė. Yra patvarkymas, kad visi, rašantieji laiškus, turi nurodyti savo pavardę ir adresą. Į užsienį siunčiami laiškai taip pat turi pereiti cenzūrą. Jei, pvz., į pašto dėžutę būtų įmestas laiškas su fiktyvia siuntėjo pavarde, cenzorius, patikrinęs kartoteką ir nustatęs, kad tokio byventojo Liepojoje nėra, be pasigailėjimo numeta laišką popieriaus dėžen.

Kad užsienyje yra didelis skaičius latvių pabėgėlių, kad jie rūpinasi savo kultūros išlaikymu ir veikia taip pat politinėje srityje, to okupantai ir jų bendradarbiai vengia minėti. Svarbiausias ir patikimiausias šaltinis apie laisvąjį pasaulį latviams tėvynėje yra „Amerikos Balsas", bet jo klausytis draudžiama.

Radio aparatus galima pirkti be jokio leimo. Taip pat ir pačius stipriausius priimtuvus. Tačiau, pvz., nauju VEF firmos radio aparatu kokybė gana menka. Ž. Nicis nusipirkęs devynių lempų aparatą už 1188 rublių. „Dėžė buvusi milžiniška, — jis juokiasi, — skleidusi visokius braškėjimus ir traškėjimus, bet daugiau beveik nieko".

Jei „Amerikos Balso" klausymas nėra dabar jokia paslaptis, tai pasėkos gali būti labai sunkios, ypatingai tais atveiais, kai lausytojai žinias neobiektyviai suprauta. Pvz. praėjusiais metais būrelis latvių, pasiklausą „Amerikos Balso", buvo įsitikinę, kad lemtingieji įvykiai jau čia pat. Prasidėjo išgėrimas, kurio metu buvo išeikvotas ir įmonės turtas. Jie visi po to gavę nuo 10 iki 25 metus. Suprantama, apie pačių latvių reikalus ir „Amerikos Balsas" negali duoti tėvynei tikro vaizdo. Iš mūsų politikų, ryšium su „Amerikos Balso" transliacijomis, populiariausias yra ministeris J. Feldmanis. Latviai tėvynėje įsitikiną, kad Feldmaniui numatytas augštas postas laisvojoje Latvijoje.

Kolchozų vargai.

Jei miestuose žmonės šiaip taip dar gali gyventi, tai ūkininkų padėtis yra labai sunki. Kai bėgliai buvo paklausti, kaip dabar bendrai atrodo Latvijos kaimas, jie atsakė: „Dabar? Dabar po sniegu yra runkeliai, bulvės ir kitas derlius, nes derliaus nuėmimas labai prastai įvykdytas".

Privačių ūkių Latvijoje nebėra. Jei kas ir būtų atsilaikęs ir nėjęs į kolchozą, jei jam ir būtų tekusi laimė išsigelbėti iš deportacijų, tai privačiai ūkininkauti negalėtų vien dėl milžiniškų mokesčių. Kiekviename valsčiuje (oficialiai valsčių pavadinimai nebegzistuoja, bet vistiek juos visi vartoja) yra maždaug po tris kolchozus. Bet ūkiuose nėra žmonių. Taip pat nėra to, kad karo metu ištuštėjusiose sodybose būtų susispietę rusai, — ne, rusai nevažiuoja į Latviją, kad vargtų kolchozuose, jie daugiau plūsta į miestus. Kolchozuose jų galima užtikti tik administracijoje. Į Vokietiją ar Švediją išbėgusiųjų sodybos paliktos likimo valiai. Trobėsiai pamažu griūna, o žemė prijungta prie kolchozų.

Taip vadinamuose kolchozų centruose yra įvestas bendras katilas. Bet šiaip kaimų gyventojai maitinasi kiekvienas namie. Buvo paskelbtos 300 rublių premijos tiems kurie traktorių pagalba nukels savo trobas į kolchozų centrus. Bet žmonių tai nevilioja.

Kolchoze darbai yra jau iš anksto nusakyti ir paskirstyti. Kolchozininkai turi 6 val. ryto prisistatyti nurodyton darbo vieton, nežiūrint, kad ei kartais yra 5 ar 10 km nuo jų gyvenamasios vietos. Kaip nuvykti į darbovietę yra jų pačių reikalas. Privačiai arklius laikyti draudžiama.

Žarijos po pelenais.

Gyvenimas eina toliau, prie daug ko galima priprasti, daug ką galima pakelti, apatiškai pasiduodant likimui Kartais latviai tėviškėje nebegali nuslėpti savo nusivylimo ir sarkastiškai pasako, kad Dievo nebėra. Labai plačiai paplites paplites pakaruokliškas humoras. Suėmimai ir kalinimai pasidarė tiek įprasti, kad jei nuteisiama tik porai metų, i tai žiūrima kaip į nesekinę, pvz., kaip anksčiau dviejų dienų arešta. „Tai tik šiaip pasisėdėjimas", sako latviai tėvynėje. Kiek blogiau, kai gauna 5 ar daugiau metu.

Apie gera darbo nuotaika ir drausmę, apie ką nuolat skelbia „Kovą" ir Rygos radiofonas, tikrumoje nei ženklo niekur nepastebėsi. Pvz., Tosmarėje jau ilga laika dirbama žemiau normos. Kalbose su vyresniaisiais vyrauja tikras rusiškas tonas. Įėjus į kabineta, giliai sukišamos rankos į kelnių kišenes, kepurė nusmaukiama ant pakausio, sodriai nusispiaunama, nusikeikiama pora triangščiu rusišku keiksmu, vėl nusispiaunama ir tik po to einama prie reikalo.

Tauta yra visiškai abejinga tam, kas kalbama mitinguose, kas įvyksta valčios viršūnėse.

„Tai Kiršteino jau nebėra poste?", — kas nors klausia.

„Taip, gal būt, kad jau nėra".

„O Vilis Lacis?"

„Taip, tas jau kurį laika Rygoje sėdi". Ką jis daro, ką kalba ir rašo, nesvarbu.

„Partijos 10 kongresas?"

„Taip, buvo kažkokios socialistinės lenktynės, kažkoks kongresas. Kas tai per kongresas, ar gi mums žinoti?"

Atrodo, visa kasdienybe, visas mintis ir darbus yra apdengęs pelenų sluogsnis. Bet tai ir yra tik pelenai po kuriais nėra dar užgesusios karštos žarijos. Ta prasme bolševikai nemeluoja, kad „buržuazinis nacionalizmas" dar ne visai išnaikintas. Vidurinioji ir vyresnioji karta gerai prisimena laisvą gyvenimą Latvijoje. Prisiminimai pinasi su viltimis: kad bus permainą.

Priešingai praėjusia vasarą kalbos, dabartiniai bėgliai teigia, kad tauta negalvoja apie karą, kaip koki nežinomo likimo nešėja. Tauta tiki, kad po būsimo karo vėl bus laisva Latvijos valstybė, taip pat bus laisva Estija ir Lietuva. Ar galima būtų ir reikėtų sudaryti Baltijos federacija, apie tai krašte diskutuoti nėra sąlygų.

Gal būt, labiausiai paguodžianti žinia, kuria mums perduoda bėgliai, yra toji, kad mokyklinio amžiaus vaikai vis dar yra savo tėvų tautinio auklėjimo įtakoje. Mokyklose daroma viskas, kas tik įmanoma, pritraukti vaikus į komjaunuolius, bet raudonas kaklaryšis yra tik išorinis ženklas. Latvių jaunimas auga ateičiai, Laisvos Latvijos ateičiai.

VYKDAMOSIOS T. P-KAS PROF. K. ZALKAUSKAS

SU D. BRITANIJOS IR PRANCŪZIJOS LIETUVIAIS

Vykdomosios Tarybos pirmininkas K. Žalkauskas, grįžęs iš kelionės po D. Britaniją ir Prancūziją, E. korespondento paprašytas painformuoti apie savo kelionės tikslą ir įspūdžius, juos taip nusakė:

— Į kelionę rengiausi jau seniau, nes man rūpėjo susipažinti arčiau su lietuvių gyvenimu Anglijoje ir Prancūzijoje. Be to, yra įvairių klausimų, kuriuos buvo galima išspręsti tik asmeniniu kontaktu. Ta proga taip pat *užmezgiau artimesnį ryšį su Lietuvos nepaprastu pasiuntiniu ir įgaliotu ministeriu D. Britanijoje B. K. Balučiu, visų gerbiamu ir žinomu senosios kartos veikėju.* Turiu pasakyti, kad šiuo atžvilgiu savo kelionę laikau pavykusia, nes teko su lietuvių bendruomenės organais ir įvairiais lietuvių veikėjais aptarti visą eilę klausimų, kurie davė teigiamų išdavų.

Londone man teko kartu su vietos lietuviais švęsti Vasario 16-ją. Dalyvavau gausingame oficialiame priėmime, kuris buvo D. Britanijos Lietuvių Sąjungos suruoštas Lietuvių Namuose ir gausiai aplankytas anglų bei šiaip mūsų tautos bičiulių. Vasario 22 d. buvo suruoštas bendras minėjimas, kuris buvo taip pat labai gausus ir praėjo lietuviška nuotaika. Jame dalyvavo daug senųjų veikėjų ir naujųjų ateivių. Man *teko surinkusius pasveikinti Vliko ir Vykdomosios Tarybos vardu.* Turiu pažymėti, kad D. Britanijos visuomenėje liet., kaip ir kitų pavergtųjų tautų, padėtis yra gerai žinoma, anglai ją suprantą ir šias tautas užjaučia, ir mes turime nemaža tikrų draugų. O kaip žinoma, tikrieji draugai yra tie, kurie neišsižada draugystės ir nelaimei ištikus.

Lietuvių organizaciniais reikalais atsidėjęs rūpinasi D. Britanijos Lietuvių Sąjungos ir LB pirm. M. Bajorinas, kuris tam tikslui skiria visą savo laisvą laiką savo šeimos ir asmeninių reikalų sąskaita. D. Britanijos lietuviai yra gražiai susitvarkę, gerai veikia, turi Lietuvių Namus, savą spaustuvę, — tai vis dau giausia pirm. M. Bajorino ir energingos valdybos nuopelnas.

Teko dalyvauti ir Lietuvių Politiniame Klube, kur sueina įvairių politinių nusistatymų ir pažiūrų žmonės svarstyti įvairių aktualių problemų. Tai gražus dalykas, kuriuo vertėtų gal pasekti ir kituose kraštuose. Tuo būdu gal būtų gaima išvengti viešo vieni kitų dergimo per spaudą ir kitų neigiamybių.

Buvau labai patenkintas, kad susidarė proga taip pat aplankyti D. Britanijos parlamentą, demokratinio parlamentarizmo lopšį. Teko ilgokai kalbėtis su ne kartą Lietuvą lankiusiu konservatorių partijos parlamento nariu Bossomu apie tarptautinę padėtį ir Lietuvos reikalus.

Taigi išvykau kupinas įspūdžių ir su vidiniu pasitenkinimu, kad gal mano kelionė prisidės prie daugelio klausimų, neaiškumų, o kartais ir net nesklandumų išlyginimo, taip pat Vliko ir jo Vykd. Tarybos ryšių su D. Britanijos lietuviais sustiprinimo. Visur, kaip Vliko žmogus, buvau sutiktas su lietuvišku nuoširdumu.

— Grįždamas pakeliui buvau dar sustojęs Paryžiuje, kur su Lietuvos atstovu Prancūzijai Dr. S. A. Bačkiu, Lietuvių Šalpos Draugijos valdyba ir LOKu teko aptarti daug įvairių aktualių reikalų. Labai gailiuosi, — sako baigdamas pasikalbėjimą VT pirmininkas K. Žalkauskas, — kad negalėjau Paryžiuje ilgiau pabūti, nes, ir taip užsitęsus kelionei, reikalai vertė skubiai grįžti atgal. Man smagu pastebėti, kad visur, kur tik buvau, žmonės buriasi į lietuviškas bendruomenes, kad sielojasi savojo krašto reikalais, kad jiems rūpi padėtis Lietuvoje, ir jie tvirtai tiki, jog Lietuva vėl atgaus laisvę.

Ne svarbu ant kurio šono lovoje užmiegama, nes vistiek nakties metu bemiegant mažiausiai 35 kartus apsiverčiama.

Mūsų gyvenimas

Šiame numeryje 3-čiame puslapyje dedame straipsnį anglų kalba, kurį parašė buvęs Britanijos vicekonsulas Lietuvoje E. J. Harrison. Skaitytojai maloniai prašomi, prie progos duoti šį straipsnį pasikaityti savo bičiuliams anglams.

SUSIPAŽINIMO SUBATVAKARIS

Šeštadienį, kovo 21 d., 7 val. Lietuvių Namuose ruošiamas jaukus lietuvių susipažinimo vakaras su miela viešnia, atvykusia koncertui, garsiąja smuikininke E L E N A KUPREVIČIUTE.

Ta proga Lietuvių Namų virtuvė paruošė nepaprastai gerą bufetą. Salėje šokiai iki 11 val. Įėjimas nemokamas. Kviečiami visi londoniškiai ir iš provincijos atvykę koncertui, kuris įvyksta sekmadienį, 3 val.

LIETUVIO KAMBARYJE

Reta kur rasime lietuvio kambarį, kurio sienos būtų papuoštos mums vertingais paveikslais. Jų neturime. Šiomis dienomis ,,Br. Lietuvio" Redakcija, norėdama pagerbti mirusįjį Dr. Vydūną, išleido gražiame popieriuje Dr. Vydūno atvaizdą. Nenorėdama iš to pelnytis, Redakcija už šį paveikslą prašo atsiųsti tik 1 šl. ir 6 d., įskaitant ir persiuntimo išlaidas. Šis paveikslas gaunamas taip pat ir pas spaudos platintojus. Lietuviai turį užsienyje draugų, šią kultūringą dovaną gali persiųsti artėjančių Velykų proga.

TRUMPAI IŠ MANCHESTERIO

Vasario 7 d. Manchesterio Lietuvių Social. Klube, buvo paminėta mūsų kultūrininkai: prof. Vincas Krėvė — Mickevičius ir prof. M. Biržiška, jų 70 metų sukakties proga. Paskaitą skaitė A. Pilkauskas. Kukli programa paįvairinta deklamacijomis, kurias atliko R. Palkimaitė, E. Venskutė ir Gerdžiūnaitė. Kun. J. Steponaitis pagiedojo porą giesmių. Minėjimas baigtas giesme Marija — Marija.

* * *

Klubo valdyba dėda pastangų pakviesti kovo pabaigoje koncertui į Manchesterį šiuo metu Londone koncertuojančią smuikininkę Eleną Kuprevičiūtę.

* * *

DBLS Manchesterio skyriaus statomas paminklinis kryžius Mostono kapinėse, kuris numatomas pašventinti Gegužės mėnesio pradžioje. Kryžius jau padarytas ir statomas lietuviškų kapinaičių skype. Šiuo metu rūpinamasi tinkamai aptverti. Tai kainuos arti šimto svarų. Šiam reikalui skyriaus valdyba ruošia turtingą loteriją iš tautiečių suaukotų fantų.

J. Šiaučiulis.

DBLS Manchesterio Apygardos Valdyba, maloniai prašo Prestone gyvenančius lietuvius atsiliepti šiuo adresu: DBLS Manchesterio Apygardos Valdyba, 121, Middleton Rd. Crumpsall, Manchester. 8.

LOWTONAS

Dovanos Vokietijos vaikams. Atsiliepdami į LRK atsišaukimą, D. Britanijos Lietuvių Sąjungos Lowtono skyriaus nariai suaukojo 13 svarų ir 6 uncijas šokolado Vokietijoje esantiems vaikams. Skyriaus valdyba išsiuntė dovaną Liet. Raud. Kryžiui Vokietijoje, kuris ją išdalins vargstantiems vaikams paskaidrinti Velykų šventei.

SKAUTIŠKUOJU KELIU

L. S. B. Anglijos Rajono Vadijos suvažiavimas.

Balandžio 25—26 d. Bradforde, St. Patrick's Hall, 1, Paradise St., įvyks Vadijos suvažiavimas. Tie vadijos nariai, kurie dėl kurių nors priežasčių suvažiavime negalės dalyvauti, tuojau pat raštu painformuoja mane. Suvažiavimo dalyviams nakvynė bus parūpinta.

Bradfordo skautų-skaučių šventė.

Balandžio 25 d. 4 val. Bradforde, St. Patrick's Hall, 1. Paradise St., įvyks ,,Geležinio vilko" draugovės šventė ir laužas. Visi broliai ir sesės maloniai kviečiami šioje šventėje dalyvauti.

Vasaros stovykla.

Šių metų vasaros stovykla numatyta 2-jų savaičių, bet tas priklausys nuo stovyklautojų pageidavimo. Pravedus registraciją paaiškės, ar stovyklausime dvi savaites ar vieną savaitę.

Stovyklos pradžia liepos 25 d. pabaiga rugpiūčio 2 d., jei stovyklausime vieną savaitę arba rugpiūčio 9 d., jei stovyklausime dvi savaites.

Vyresnieji skautai ir vadai turėtų jau dabar pradėti rūpintis, kad jų atostogos supultų su stovyklos data.

Jaunesnieji skautai ir skautės jei dar nepradėjo, turi tuojau pat pradėti taupyti, kad stovyklavimo mokestį galėtų susimokėti iš savo sutaupų.

Sktn. K. Vaitkevičius.

Skltn. **Irena Šalkanskaite** ir skltn. **Vytautą Turūtą** sukūrusius skautišką šeimą, sveikina ir linki laimingo gyvenimo

L.S.B. Anglijos Rajono Vadeiva, Vadija ir skautai.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

Šiaip taip sukrapštęs siunčiu jums bent dvidešimt šilingų už BL. Apgailestauju, kad šiuo metu negaliu daugiau, mat kurį laiką sirgau, o ir dabar pasveikęs dar neuždirbu tiek daug, kad galėčiau visas skyles užkišti. Tuo tarpu BL kaip tyčia pabrango.

Antras dalykas jau buvau pradedąs jumis nusivilti. Maniau, kad ir ,,Mėlyną suknelę" kur nors nuvilkę užkišite, kaip ,,Nylono adytoją" kad užkišote. Tada tai jau tikrai būčiau pasakęs ir BL sudiev už tokį skaitytojų suvedžiojimą.

Linkiu viso geriausio ir gero derliaus.

K. Zinka.

"ATZALYNAS" BRADFORDE

Šiais metais sukanka dešimts metų, kaip mirė gabus ir daug žadėjęs mūsų rašytojas — poetas, dramaturgas, jumoristas — Kazys Binkis. Jo mirties sugkaktuvių paminėjimui daug kur tremties lietuviai stato puikią to rašytojo piesę ,,Atžalyną". Po ilgų repeticijų ir 14 d. pastatė ir Bradforda Lietuvių Vaidybos Mėgėjų Studija ,,Atžalynas".

Publikos prisirinko palyginti daug: arti trijų šimtų. Speciali ekskursija atvyko iš Rochdalės; tačiau žiūrovų tarpe galima buvo matyti net Nottinghamo, Manchesterio — neskaitant artimesnių vietovių — lietuvių. Taigi, susidomėjimas buvo didelis ir kaltinimas, kad tremtiniai nesidomi lietuviškais parengimais, atpuolė. Duokime ko nors gražaus, vertingo, įspūdingo, o žiūrovų turėsime.

Vaidinimo metu būta įvairių nuo taikų. Vieni jautriai reagavo į efektingų epizodų įtaigą ir viešai ar slaptai šluostė ašaras, kiti ir tragiškesnių momentų metu šypsojosi. O pertraukų metu visaip komentavo. Vieni, žinodami, kad vaidino *mėgėjai*, buvo atlaidūs ir gėrėjosi, kad turėjo progos pagyventi lietuviška nuotaika ir gražiais atsiminimais; kiti pasigedo griežtesnės režisūros, ryškių, ilgu darbu sukurtų tipų (ne rolės deklamatorių ar statistų), nuoširdesnių ir jautresnių veikėjų įsigyvenimų, nemeluoto gyvenimo vaizduojamo asmens situacijoje.

Veikėjai, man rodos, nevisai vienodu rimtumu ir atsakingumu ėmėsi repetuoti ir paskum vaidinti. Vieni atliko tik pareigą — didesniu ar mažesniu sekmingumu: pakartojo išmoktus žodžius; pasidairė, kad nugaros žiūrovams neatkištų; žodžiu — žiūrėjo, kad bent scenoje savo pasirodymą pateisintų. Kiti, jautėsi, įdėjo sielą ir visus savo gabumus, kad sukurtų tipą, o ne pakartotų rolę, kad pergyventų vaizduojamo asmens kailyje, o ne save pagrimu paslėptu, kad žiūrovus įtikintų, o ne apgautų.

Mano nuomone, ,,Atžalyno" pagrindiniai veikėjai yra keli — mokytojas Tijūnas, inžinieriaus sūnėnas Petras Keraitis, na — ir Petro draugas — Jasius Šiaučiukas. Kiti yra antraeiliai personažai (Keraičiai, direktorius su inspektoriumi, siuvėjas Žiogas, Aldona), kurie pagrindinei dramai duoda sultingesnį foną. Pagaliau likusieji — mokytojai, mokiniai, čigonė, Žiogienė — yra tiktai reikalo žmonės. Tačiau tas klasifikavimas jokiu būdu neteigia, kad šių, antraeilių ir trečiaeilių veikėjų, atsakingumas scenai ir žiūrovams yra menkesnis. Jų klaidas žiūrovai tiktai lengviau atleisti linkę.

,,Atžalyne" pavaizduoto gyvenimo siela — *Petras Keraitis*. Jis yra ir nekalta gyvenimo auka, ir klasės didvyris, ir gyvenimo išmintis, kad didžios idėjos reikalauja didelių aukų. Mūsų matytasis Petras (Sigitas Kazlauskas) stengėsi visa tai atsiminti, bet, man rodos, jo gyvenimiškas būdas neleido jam kaip reikiant pergyventi visų to tragiško asmens plonybių: jis neparodė gilesnio pergyvenimo, kai buvo išvarytas iš gimnazijos; jis nesigraudino ir nesijaudino, kai IV veiksme gavo ciniška pastabą apie pavogtus pinigus; jis galų gale negyvenė triumfu ir dvasiniu pranašumu, kai paskutiniame veiksme buvo tikras didvyris. Dėl viso to S. Kazlauskas nekaltas: man rodos, kad, jeigu ir jam pačiam panašūs įvykiai vyktų, jis taipgi stoikišku ramumu į visa reaguotų. Bet scenoje jis stengėsi ir padarė tiek, kiek galėjo.

Tijūnas (Petras Daržinskas) — išsiblaškėlis, bet rūpestingas, mokiniais tebegyvenąs mokytojas. Jis, kaip ir Petras Keraitis, yra kūrinio širdis. Jam nerūpi uždarbis, nerūpi puošimasis (scenos Tijūnas buvo perpuošniai apsirengęs), nes jo gyvenimo tikslas — jaunų sielų formavimas. Mūsų matytasis Tijūnas giliai išstudijavo savo vaidmenį ir su meile stengėsi išgyventi švelniausias dvasiniai sukrėsto mokytojo sielos vibracijas. Sekėme jį su dideliu susidomėjimu ir norėjome kartu su juo sielvartauti, krimstis, o paskum džiaugtis. Taip, jis buvo gyvas, žmogus su krauju ir širdimi, nors kai kam atrodė, kad kai kuriose situacijose jo pernelyg didelis nervavimasis (plg. III veiksmą) artėjo į neįtikinantį šaržą. Kilo klausimas — tikėti juo ar netikėti. Tačiau pabaigoje juo tikrai patikėjome, kai jis su meile priėjo (IV v.) prie savo žioplumo aukos — nekalto mokinio.

Jasius Šiaučiukas (Juozas Rukšys — neturtingas, nuskurdęs Petro draugas (nors scenoje jis niekuo nesiskyrė nė nuo puošeivos Barzdžiaus), sakytume, širdies žmogus. Jis retkarčiais gyveno, ne vaidino, nors tuo metu norėjosi dar daugiau skausmo jo *veide* matyti. Juk kalba ne tik lūpos, bet ir veidas, žvilgsnis. Gerai būtų buvę matyti didesnį kontrastą, akyvaizdinius lūžius tarp jaunuoliško nerūpestingumo ir dramatiškesnių situacijų. II veiksme jis buvo visai savo vietoje.

Keraitis (Stp. Ramanauskas) jau gerai mums pažįstamas. Gal nebuvo jam erdvės, didesnių psichologinių laukų, tačiau progų parodyti savo charakterį turėjo. Jis gyveno scenoje ir tiesėsi nuo žmonos užuito vyro iki inžinieriško autoriteto.

Keraitienė (Ž. Duobaitė) žiūrovams patiko. Ši tuščia inžinieriaus žmona žiūrovams patiko. Ji priminė gyvas poniutes, kurioms ,,prestyžas", išvaizda ir arbatėlės svarbiau nei jaunuolio siela, nei ateitis ir likimas. Žiūrovai juokėsi ir tikėjo, kad nelaimingojo Petro globėja tik tokia ir galėjo būti (gal tik kiek vyresnė — ir rūbais, ir veidu bei judesiais).

Direktorius (P. Janiliūnas) — gimnazijos galva, atsakingas už visus mokytojų tarybos veiksmus. Klasėje jis buvo įdomus, įtikinantis (nors mokinių lakštelius skaitė ne su reikiamu įtempimu, ne pabrėždamas kiekvieno mokinio, ypač Petro, ne). Blankesnis jis buvo mokytojų posėdžio metu, kada nesijautė, kad jis — mokyklos galva. Kažkaip nevisai natūralus, lyg staigmenos ištiktas, jis buvo ir Keraičius sutikdamas. Reikėjo gal daugiau šilumos, na — ir mandagumo.

Inspektorius (St. Liutkevičius) — žmogus rigoristas įstatymo raidė, ne dvasia. Priminė žandarą, na, seklį. Gerokai gadino binoklio judrumas, kuris, jautėsi, jo nebuvo pramatytas. Tačiau matėme šiaip ar taip tipą — senos dvasios mokytojo vaizdą.

Kiti *mokytojai* — net psichologas, istorikas ir fizikas — nebuvo tipiški. O jų charakterių pasireiškimo skalė buvo palyginti plati. Galima buvo jausti, kad jie visi jančia vienas kitą ir lygiuojasi vienas į kitą, kad nesuoriginalėtų. *Gamtininkė* (B. Pivoriūnienė) dėka paties autoriaus ir į jos lūpas įspraustų žodžių atrodė nuoširdi, bet ji galėjo dar daugiau lygiuotis į Tijūno pergyvenimų moterišką paralelizmą. *Geografė* (V. Rukšytė) savo išvaizda ir šalta laikysena tiko būti jauna, nepatyrusia mokytoja, kuriai reikia spręsti apie didelius, kaip mokinio pašalinimas, klausimus.

Mokiniai kaip mokiniai, nors iš jų visų ir savo nepatyrimu, ir nedrąsumu stipriai skyrėsi *Šura* (A. Tačelauskas) .*Barzdžius* (A. Šukys) buvo tikras turtuolių sūnus — ir pakankamai išdidus, ir gerokai šaltas. *Aldona* (Z. Daržinskaitė) — Petro, pagrindinio veikėjo, simpatija — stengėsi jaustis kaip namie. Jos nuotaikos kulminacija — II veiksmo pabaiga ir V veiksmo vidurys — galima buvo jausti, o ypač tiems, kurie žinojo jos vaidmenį kūrinyje.

Įdomus buvo *siuvėjas Žiogas* (J. Bernatavičius) — patriarchališkas, nuoširdus, tikras siuvėjas. Tik gal jo dirbtuvė galėjo būti ,,siuvėjiškesnė" — paprastesnė, netvarkingesnė ir šiltesnė visų susėdimo atžvilgiu.

Pliuškienė (A. Bavarskytė) prilygo savo kalibro draugei Keraitienei: tuščia, tauški, paviršutiniška. Ji žiūrovus įtikino.

Neminiu kitų smulkesnių veikėjų (Žiogienės, čigonės, kuri gražiai sukosi apie ponias, tarnaitės ir k.), nors jie stengėsi ir kalbėjo, įsivaizduodami savo vaidmenį. Jų visų pradžia graži.

Bendras, mano nuomone, vaizdas — patenkinamas. Kai kas manė, kad iš viso vaidinimas bus silpnas, kai tiek daug naujokų ir nepatyrusių scenos darbininkų. Tačiau jie pagal savo jėgas davė tai, ką galėjo: juk statė Vaidybos Mėgėjų Studija, kuri tik su laiku gali pasiekti savo pajėgumo viršūnę. Be to, pirmasis jų pasiimtas kūrinys nėra lengvas ir net iš senų scenos vilkų, kaip P. Daržinskas, S. Ramanauskas, Ž. Duobaitė, S. Liutkevičius bei Br. Pivoriūnienė pareikalavo daug darbo ir sielos.

Pjesę režisavo *J. Čiegis*. Jo darbas buvo sunkus ir beveik sizifinis, atsiminus vaidintojų sąstatą. Dar kiek padirbėjus ir palyginus atskiras vietas bei apšlifavus paskirus veikėjus, — tai bus kūrinys, su kuriuo galima bus aplankyti visas didesnes mūsų kolonijas. Taigi, sveikiname!

Dekoracijas darė senas bradfordiškių bičiulis *V. Jokubaitis*. Jo darbas taipgi nelengvas, kai reikėjo skaitytis su scenos, kišenės ir vartojamų medžiagų galimybėmis. Bet jis savo darbą atliko pasigėrėtinai. Ypač V veiksmo dekoracijos buvo tikrai žavios.

Žmonės, ypač dirbą, paprastai mėgsta tiesą. Su vienais pagyrimais toli nenueisime. Tad tegu nesupyksta visi tie, kurie čia buvo vienaip ar kitaip paliesti. Juk visų mūsų noras — tobulėti. Mes gi iš širdies dėkingi jums už tai, ką mums davėte: už lietuvišką kūrinį, už jūsų idealizmą, už jūsų gražias pastangas.

St. Gėluva.

DEMESIO, DEMESIO!

MANCHESTERIO LIET. SOCIALINIO KLUBO VALDYBAI KVIEČIANT, GARSIOJI SMUIKININKĖ

ELENA KUPREVICIUTE

š.m. kovo 28 d., 7 val. vakare Barkley Institute, Rochdale Rd.

gros **KONCERTE**

į kurį kviečiami atsilankyti visi apylinkės lietuviai.

Bilietų kainos: 6/-, 4/- ir 3/-

Klubo Valdyba

Laisvoji tribūna

DBLS IR LIETUVIU NAMAI

Š. Šalkauskas ,,Br. Liet." Nr.8 palietė labai opų klausimą mūsų organizaciniame gyvenime — tai DBLS ir ,,Lietuvių Namų" b—vės santykiai.

Šis klausimas atsirado nuo pat ,,Lietuvių Namų" b—vės atsiradimo, nes lietuvių kolonijose suidarė nuomonė, kad BBLS įgytas turtas yra keletos asmenų žinioje, kurie daro iš to kažin kokį biznį. Savaime aišku, kad ši nuomonė yra neteisinga ir klaidinga ir ypač skaudžiai užgaunanti tuos asmenis, kurie organizavo mūsų S—gą ir LN b— vę.

Tačiau ši nuomonė neatsirado be pagrindo. Štai truputis iš praeities.

1948 m. spalio m. įvykusiame DBLS skyrių atstovų suvažiavime centro valdybos narys, p. J. Bajorinas, referavo apie būtiną reikalą įsigyti sąjungai savus namus Londone. Buvo priimta atitinkama rezoliucija ir įgaliota centro valdyba šiuo reikalu rūpintis. Netrukus pradėta rinkti pinigai. Visi buvo įsitikinę, kad namai bus i g y t i DBLS vardu ir tie, kurie davė pinigus, davė juos k a i p a u k ą , o ne akcijoms įsigyti. Pinigus namams pirkti sudėjo smulkūs aukotojai, aukoję po 1 — 3 svarus, o ne asmenys, aukoję po 100 svarų. Skyrių valdybos aukojo namų reikalams, gi spaustuvę įsigyjant centro valdyba apdėjo skyrius ,,kontribucijomis", įpareigodama surinkti nustatytą pinigų sumą.

Ir koks iš viso to rezultatas?

Turime DBLS kaip visuomeninę organizaciją, neregistruotą valdžios įstaigose, n e t u r i n č i ą t e i s ė s i š r a š y t i s a v o v a r d u a k c i j ų. Iš kitos pusės, turime ,,Lietuvių Namų" b—vę, grynai biznio organizaciją, kurią valdo direktoriai, rinkti kelių stambesnių akcininkų, kurie neatstovauja tų smulkių 1 - 3 svarų aukotojų, sudėjusių pagrindinį kapitalą namams ir spaustuvei įsigyti. Šių smulkių akcininkų masė visiškai nesidomi bendrovės veikla ir pelnu, nes ji pinigus aukojo neturėdama tikslo pasipelnyti, bet padėti DBLS, kad jai nereikėtų nuomoti patalpų arklidėse, kad turėtų gerą salę repeticijoms ir minėjimams, kad įsigytų spaustuvę ,,Br. Liet." spausdinti ir t.t. Šie smulkūs aukotojai, kurie akcininkais pasidarė prieš savo norą, ne tik nesidomi, kaip jau minėjau LN b—vės veikla, bet turimų a k c i j ų n e s a u g o j a. Daug jų išvyko į Kanadą, į USA ir į kitus kraštus. Vieni jų išsivežė akcijas, kiti pardavė Londone nupiginta kaina (Žiūr. skelbimą Br. Liet. Nr. 13, 1952 m., kuriame siūloma 50 svarų akcijų pardavimui geromis sąlygomis), treti įmetė į židinį (tai faktas !). Ir nenuostabu, kad DBLS centro Valdyba šiais reiškiniais visiškai nesidomėjo, Centro valdyba visą įgytą turtą perdavė LN b—vei.

Šiandien DBLS yra tokia pat plika, kaip ir pirmomis organizacinėmis dienomis: ji neturi namų, nes moka LN b—vei nuomos 200 svarų už vieną kambarį per metus; neturi spaustuvės, nes už savo spaudinius moka tiek, kiek moka ir kiti klijentai: neturi tinkamos salės, nes LN b—vės namuose iš vis jos nėra.

DBLS santykiai su LN b—ve yra tik tiek tamprūs, kad šioms abiems organizacijoms vadovauja tie patys asmenys ir kad b—vė per s—gą turi didelių pajamų. Anot M. Bajorino išsireiškimo (Žiūr. Br. Liet. Nr. 20 (248), šios dvi organizacijos yra ,,suženytos". Bet šitos ,,ženybos" yra labai netvirtos, nes jų pastovumas yra paremtas sutapimu viename asmenyje s—gos pirmininko ir LN b—vės direktoriaus pareigų. (Šiuo metu Bajorino asmenyje). Bet tai yra tik laikinas reiškinys. Jei, pavyzdžiui, kitais metais DBLS suvažiavimas išrinks kitą asmenį s—gos pirmininku, kuris neturės jokių pareigų LN vadovybėje, tai nėra jokios garantijos, kad tarp šių organizacijų neatsiras nesusipratimų, kitaip sakant, trinties, ypač tuo atveju, jei tarp šių vadovaujančių asmenų atsiras kokių nors asmeniškų nesusipratimų.

Toks pavojus yra labai realus. Nėra paslaptis, kad nesutarimo vėžys Londone lietuvių visuomeninime gyvenime yra labiau paplitęs, negu kitose lietuvių kolonijose. Tenka konstatuoti labai liūdną faktą, kad tie, kurie prieš 5—6 metus buvo mūsų organizatoriai, šiandien dėl buvusių asmeniškų nesusipratimų yra pasidarę jei ne priešai, tai bent su malonumu kaišioja pagalius į besisukančius mūsų organizacijos ratus, kad iš jų išversti nepageidaujamą asmenį.

Jei tokio priešingo nusistatymo asmenys pateks į vadovaujančius DBLS ir LN b—vės vadovaujamus organus (šis galimumas paaiškėjo paskutiniame skyrių atstovų suva-,,patikimų asmenų", kuriems būtų patikėtos s—gos turimos akcijos. Juk tai absurdas! Tokia padėtis negali ilgiau tęstis!

Mūsų organizacija turi būti juridiškai taip sutvarkyta, kad ji galėtų valdyti bent 50 proc. LN b—vės akcijų. Nėra reikalo panaikinti LN b—vę, bet yra būtinas reikalas pertvarkyti DBLS juridinę padėtį. Tai yra vienintėlė geriausia išeitis iš šios nemalonios ir pavojingos padėties.

Pareigą surinkti 50 proc. visų LN b—vės akcijų ir perduoti DBLS centro valdybai atliks su malonumu skyrių valdybos, gi s—gos centriniams organams telieka nedidelė,

(nukelta į psl. 6)

(atkelta iš psl. 3)

naši padėtis ir Kauno „Audiniuose". O reikia atsiminti, kad šios įmonės laikomos pavyzdinėmis, tad ką bekalbėti apie kitas. S. Movsovičius, Pramonės banko Lietuvos respublikinės kontoros valdytojas, konstatavo, kad pvz. "per devynis 1952 m. mėnesius Vilniaus statybos trestas pabrangino statybos kainą 1.419.000 rb.... Vien tik statybinių medžiagų buvo pereikvota už 354.000 rb. Tresto per 9 mėn. darbo užmokesčio buvo pereikvota 460.000 rb...." Nusiskundžiama, kad „daug kur neleistinai vilkinamas bulvių kasimas, paruošos, derliaus nuėmimas, pasiruošimas naujai sėjai" ir t.t. Nors žemės ūkio „ministeris" Augustinaitis ir stengiasi visą bėdą suversti „vokiečiams okupantams", kurie „išnaikino bei išgabeno į Vokietiją beveik pusę arklių, 54 proc. galvijų, 65 proc. kiaulių, 46 proc. avių...", tačiau neatrodo, kad be stambių trūkumų apseitų ir kitose ekonominio gyvenimo srityse. J. Ananievas per „Sov. Litva" skiltis taip įvertina auto transportų kadrų paruošimą: **77 proc. šoferių yra žemos kvalificijos, nepakankamai rūpinamasi jų tobulinimu, nerealizuotas ministerių nutarimas įsteigti Šiauliuose ir Klaipėdoj auto mokyklas...**

SOVIETŲ EKONOMINĖ ATAKA

Kremlius rengia naują ataką prieš Vakarus. Tuo norima disorganizuoti vakariečių ekonomiką. Po sovietų pasiūlymo Joponijai pirkti pigią Sachalino anglį ir specialių nuolaidų žuvininkystės klausimu dabar vedamos derybos su Indija dėl iškeitimo sovietinių kvie šių į Indijos džiuto perteklių. Labai aktyviai sovietai stengiasi įsitvirtinti ir arabų kraštuose. Neseniai Rytų Vokietijos prekybos delegacija pasirašė prekybos sutartį su Egiptu, o dabar veda derybas su Lebanonu ir Syrija.

Generalinis puolimas vakarų ekonomijos bus vykdomas netrukus įvykstančiame Europos Ekonominės Tarybos suvažiavime, kur sovietų delegacija numato paskelbti visą eilę sovietų eksportuojamų prekių, kurios iki šiol galima buvo gauti tik dolerių arba kituoes kietos valiutos kraštuose. Kartu bus paskelbtas ir sąrašas prekių, kurias sovietai nori importuoti. Tuo tikimasi atkreipti pramoningų vakarų kraštų dėmesį į sovietinę rinką ir įtraukti juos sovietinės ekonomikos įtakon.

EISENHOVERIS APIE PADETI

Prezidentas Eisenhoveris painformavo Kongresą bendraisiais pasaulio politikos klausimais. Pranešimas kongresmanų žodžiais sudorė liūdną vaizdą.

Karinę padėtį paaiškino Jungtinio Štabo Pirmininkas gen. Bradley. Jis pabrėžė, kad turimomis žiniomis Rusija turi 2.500.000 vyrų armiją ir 20.000 lėktuvų, kurių daugumą sudaro modernūs sprausminiai lėktuvai. Vien Tolimųjų Rytų vandenyse sovietai laiko per 60-70 pov. laivų.

Atsižvelgiant į tai, kad Rusija pastoviai stiprina savo ginkluotąsias pajėgas, JAV yra priverstos pradėti brangią apsiginklavimo programą, kurios vykdymas užtruks penkis metus.

Centrinės žinių Agentūros direktorius Allan Dulles pareiškė, kad trijuose neramumo židiniuose: Korėjoje, Indokinijoje ir Persijoje galima laukti netikėtumų kiekvienu momentu.

SAVAITES IVYKIU APZVALGA

ŠAUDYMAS Į JUDANČIUS TAIKINIUS.

Vasarodami Palangoje anais laikais dažnai galėjome matyti anksti rytą, o kartais ir vakare lėktuvą velkantį paskui save kažkokį maišą maršką. Kiti lėktuvai priskrisdami vis šaudydavo į tą maišą. Sako, tai būdavęs šaudymas į judančius taikinius.

Tai buvo senais nemoderniškais laikais. Dabar marška jau ne madoje. Geriau yra šaudyti į tikrus gyvus taikinius. Todėl rusai šaudo į amerikiečių ir anglų lėktuvus. Neabejoju, kad pašauti tikrą lėktuvą yra nepalyginamai įdomiau ir geriau lavina lakūną, negu šaudymas į marškas.

Tik visa bėda, kad amerikiečiams ne labai patinka. Štai jų NEW YORK TIMES rašo: ....aišku, kad amerikiečių lakūnai ir lėktuvai negali visą laiką tarnauti taikiniu komunistinians provokatoriams, nesvarbu ar tai yra tik lakūnai „šauliai mėgėjai" turį patraukimą šaudyti „kapitalistus", ar tai yra iš anksto suplanuotos komunistų politikos irankiai vakariečių kantrybei bandyti"...

PHILADELPHIA INQUIRER pridėtina, „Šitos provokacijos turi būti atkeršytos ir sutiktos su diplomatiniu kietumu. Šalia to, rusų plėšikiškas elgesys dar karta primena, kad turime laikytis šaltai ir parengti tokią jėgą, kad jie nedrįstų daugiau provokuoti".

NEW YORK HERALD TRIBUNE mano, kad „Neabejotinai tvirtas laikymasis yra geriausia garantija išvengti panašių incidentų, kurie laiku nesutrukdyti gali padaryti nepataisomos žalos".

Ne kitaip galvoja ir JAV vyriausybė, kuri nepasitenkino griežtos notos įteikimu. Notoje buvo pažymėta, kad .....ateitvie JAV pačios imsis atitinkamų priemonių panašiems įvykiams sutrukdyti". Norėdama įrodyti, kad ji kalba rimtai tuojau pat pasiuntė į Vokietiją eskadra Sabre sprausminių naikintuvų ir sustiprino pasienio patruliavimą.

Mes gerai prisimename panašius incidentus Lietuvos pasienyje trumpai prieš rusų-vokiečių karo pradžią. Žinodami gi komunistų „taikingumą" tuo visiškai nesistebime. Priešingai mes priliai apgailestaudami laukėme žinomsiąs lakūnus, tikimės, kad panašūs incidentai atvers ir britų akis ir dar kartą pasauliui primins ko vertas yra „taikus sugyvenimas su Sovietų Sąjunga.

Iš kitos pusės mus domina klausimas, kas skatina rusus imtis panašių žygių kaip tik šiuo metu?

Kažin ar paskutiniai šaudymai į lėktuvus neturi tik ryšio su sovietinės užsienių politikos pasikeitimu? Juk Molotovas visą laiką byvo žinomas, kaip Europos reikalų specialistas. Todėl galima laukti, kad rusiškojo imperializmo spaudimas iš Azijos persimes į Europą.

Antra visai patikima prielaida gali būti ta, kad rusai numatydami „augštą įtempimą" krašto viduje jau dabar stengiasi sudaryti situaciją kuri galėtu reikalui esant, nukreipti užsienieičių dėmesį.

Mirtys pagal užsakymą.

Visi gerai atsimename ruskelių trafaretinį posakį. „Pas mus viskas galima". Nors mes ir nepatikėiome, kad bites galima gaminti fabrikuose ir vaikus gimdyti ir traktoriais, bet turime pripažinti, kad jie buvo dalinai teisingi. Komunistinėje santvarkoje daug kas yra galima, kas kitur būtų visiškai neimanoma. Štai, kad ir Stalinui mirus, staiga pradėjo mirti jo draugai. Čekijos kumunistai „verkia" netekę Gotvaldo, Vokietijos raudonasis prezidentas paslaptingai dingo... Atrodo, kad tokiu „galimybiu" ateityie bus dar žymiai daugiau. Reikia manyti, kad greitai pagal planą pradės mirti ir kiti augšti sovietiniai pareigūnai, ypatingai tie, kurie buvo artimi Stalino draugai. Neilgas, atrodo, gyvenimas bus ir triumvirato, kuris užėmė Stalino sostą.

Praktiškai jau dabar jaučiamas Raudonosios armijos iškilimas. Maršalas Žukovas, kuris karo pabaigoje buvo tapęs vienu populiariausiu sovietiniu maršalu, matomai buvo jau tiek nepatogus Stalinui kad jis buvo nutrėmes maršala į Odesą. Stalinui mirus tačiau maršalas jau vėl grįžo į Maskvą ir gavo gynimo ministerio vietą.

Ištikrųjų sovietinėje santvarkoje slaptasai policijai yra tik viena atsvara-Raudonoji Armija. Atrodo, kad jį Malenkovui yra labiau reikalinga, negu Malenkovas armijai.

Chameleoniška politika.

Chameleonas yra nedidelis sutvėrimėlis, kuris pasižymi sugebėjimu keisti savo kūno spalvą. Jei daiktai aplink jį yra žalios spalvos, tai ir jis pats yra žalias, jei, tačiau jis užbėga ant balto smėlio, tuojau pasidaro baltas ir pats. Tokia maždaug yra ir sovietų užsienių politika. Štai savo pirmoje kalboje, Stalino įpėdinis Malenkovas išdėstė sovietų Sąjungos užsienių politiką ir pabrėžė, kad jos tikslas esąs **pasaulinė taika.**

„Kiekviena valstybė, kuriai taika yra prie širdies, **įskaitant ir JAV** gali pasitikėti **tvirta Sovietų Sąjungos taikos politika"** taip kalbėjo Malenkovas Augščiausiame Soviete. Jis net nurodė, kad sovietinė politika remiasi **„griežtu laikymusi visų sutarčių".**

Atrodo, kad sovietai pradeda išsigąsti amerikiečių nusistatymo atsisakyti nuo nehumaniškų sutarčių su Sovietų Sąjunga, nes jos žemina JAV autoritetą ir mažina pasitikėjimą pavergtųjų tautų tarpe. Atsisakymas nuo tų sutarčių padidintų pavergtųjų išsivadavimo viltis ir gerokai susilpnintų sovietų pozicijas.

Tad mes nesitebime, kad Malenkovas taip kalba, ypatingai dar po to, kai vakariečiai neišsigando sovietinių lakūnų kulkų ir pasirvžo į šūvį atsakyti šūviu. (sustiprintas patruliavimas pagal geležine uždangą, isakymas apginkluoti lėktuvus ir minėtieji būtų vėl užpulti ir dideli aviacijos manevrai vakarų Vokietijoje).

Nsistebima ir kai jis akiplėšiškai meluoja, kad Sovietų Sąjunga laikosi sutarčių. Kai tomo m. Sovietų Sąjunga begėdiškai užpuolė savo kaimynus Lietuvą, Latvią ir Estiją kelios dešimtys „draugiškumo", „nepuolimo" ir „tarpusavės paramos" sutarčių nepadėjo tiems kraštams išvengti raudonosios vergijos. Neapsaugojo tarptautinės sutartys nuo sovietizacijos nei Lenkijos, nei Vengrijos nei Rumunijos, nei Bulgarijos nei Čekoslovakijos, nei daugelio kitų. Sovietų Sąjunga laikos sutarčių tik tol, kol jos jai naudingos.

Todėl mes bijome tik vieno dalyko, kad chameleoniška politika nesumažintų vakariečių budrumo ir neužmigdytų jnos klaidingo pasitikėjimo onjumu. Tebūnie išgirsta ir antroji Malenkovo kalbos dalis, kurioje jis sako, kad geriausia **„taikos garantija tai stipri Raudonoji Armija"**

Progai pasitaikius toji „taikos garantija" Raudonoji Armija paglemžė pusę Europos ir netenka abejoti, kad būdama stipri ir vakariečiams miegant ji paisėgs paglemuti ir antroja pusę. Tada tai tikrai būtų „taika" net kapuose ir vergų stovyklose revoliucijų nebūna....

L. Dalius.

Vašingtonas. JAV oro tyrimo lėktuvas 25 mylios nuo Kamčatkos buvo apšaudytas dviejų MIG 15 naikintuvų. Amerikiečių lėktuvas — B.50 — atsišaudė. Nei MIG nei B.50 nebuvo pažeisti.

Smuikininkės KUPREVIČIŪTĖS adresas Londone: 49, Thorton Ave., London W.4, Telef. CHI 2107.

INDIJOS MOTERIS

Smarki kova siaučia Indijoje, kuri nori apversti tūkstantmetes tradicijas ir pradėti naują gyvenimą — tai Indijos moters išsilaisvinimo kova „Mes raikalaujame naujos teisės šeimos gyvenimui, mes reikalaujame poligamijos panaikinimo ir įvesti persiskyrimo įstatymus. Reikalaujame, kad mergaitė nebūtų 5 ar 10 metų apvesdinama ir visą gyvenimą kaip išvytoji slankinėtų visur, jei sužieduotinis, prieš tikrą šeimos sukūrimą, mirtų. Našlės turi teise vesti! Mes negalime ilgiau pakęsti, kad Indijos našlė, kaip žemiausias tvarinys, namuose būtų stumdoma.

Jokioje kitoje Azijos šalyje nebuvo „saty" — našlių deginimo.

— „Liepsnos godžiai kyla į dangų, o, senasis tėve, leisk man toliau gyventi. aš dar tik 17 metų, aš ištikimai tarnavau savo vyrui. Aš nenoriu žūti liepsnose".

— Tu tai turi! Užlaikyk savo garbe. Pulk į ugnį, kad mano namai neturėtų amžinos gėdos. Šok į liepsnas, vaikeli, ir negaišk!... Kaimas tave šventai prisimins!...

1929 m. anglai galutinai panaikino našlių sudeginimo įstatymą. Nuo tada našlių likimas yra gyva mirtis. Jos taip nekenčiamos kaime, kaip ir harijanus, paliečiamųjų kasta, kurinos didysis Gandi, Dievo vaikais pavadino

— Mano vyras mirė 1948 m. Tada aš parėjau į tėvų namus. Ten aš sėdžiu tamsiame kamabary ir giedu atgailos giesmes. Mano galva plikai nuskusta. Aš 25 m. metų, žinoma, — labai sena motoris. Mano gyvenimas jau baigtas. Bramanai nusprendžia mūsų likima kaip ir mūsų protėviai. Jie yra išmintingi ir šventi. Taip kalba milijonai ir galvoja mūsų šalyje, bet mes vistiek kovojame.

Lady Abalas įkūrė Kalkutoje našlėms ir mergaitėms namus — seminariją, kur nelaimingosio moterys mokosi amato. Još išeina, kaip mokytojos į kaimus.

Mes kovojame prieš kastas. Įstatymai draudžia mergaitei ištekėti už kitos kastos vyro.

— Tu ištekėsi už vyro, kurį tau paskyriau, kai buvai 4 metu amžiaus. Kaip tu dėjstum su žemos kastos vyru, nedengtu veidu, per gatvę pereiti. Būsi nubausta!

—Tėve, mes gyvename 1952 m. Misijonieriaus esu išmokyta rašyti ir skaityti. Aš vesiu vyrą, kurį myliu!

— Indijoje veikia kastų šventi įstatymai. Ir tavo motina niekuomet nevalgytų tavo išvirtų ryžių, jei vesi svetimos kastos vyrą. Tavo knygas sudeginsiu, tu nelaboji duktė, išvysiu, tave!

Taip atsako tėvas dukrai, reikalaujančiai teisių.

Šiandien daug mergaičių, motinų padedamos, pasprunka iš tėvo namu ir pagal savo norą išteka. Bet tai retenybė Joms niekuomet neatleis tėvas, nei kaimo taryba.

Daugelis veiklesnių moterų pasistengė Indijos moterį iš jos vargo ištraukti, ir Indijos moters dvasios gabumus iškelti. Pandit Neru duktė jau galėjo ištekėti už kitos kastos vyro. Ji dabar yra Indijos pasiuntinė Amerikoje. Indijos sveikatos ministeris yra moteris ir kovoja už moterų laisvę.

Jau ir didesniuose miestuose bunda daugybė moterų. Pvz: „gera mergina ieško sau mielo gyvenimo draugo. Kasta nesvarbu"... Armijos leitenantas norėtu vesti jausnėsnę 30 m. našlę Kasta nesvarbu".

Tačiau gana sunku dabar rasti išeiti tarp Indijos misticizmos ir jo realizmo, ypač jį formuojant ateinačioms kartoms.

(atkelta iš psl. 5)

bet labai svarbi pareiga, sutvarkyti mūsų organizacijos juridinę padėtį, kad ji turėtų teisę išsirašyti savo vardu akcijas. Atrodo, kad pagal 1948 m. „Companien Act" įstatymą tai padaryti nebus sunku.

J. Varanavičius.

DBLS ir ...

(tąsa iš 5 psl., 6 skilties, 39 eilutės)

žiavime), tai nesusipratimų atveju DBLS centro valdybai namų direktoriai galės parodyti pravertas duris ir mūsų organizacija, pastačiusi namus ir įkūrus spaustuvę, vėl ieškos skurdaus kambarėlio arklidėse.

Kad šis pavojus yra labai realus, tą patvirtina mūsų senųjų išeivių organizacijų liūdnos istorijos Š Amerikoje. Yra žinoma, kad gausios nariais organizacijos, įsigijusios namus ir bažnyčias, sunyko, nes jų turtas dėl blogai sutvarkytos juridinės padėties sunyko kelių speculiantų rankose. Bet ir čia Anglijoje, Manchesteryje, įvyko panaši istorija, kai lietuvių pinigais nupirkta bažnyčia buvo parduota iš varžytynių vietinio anglų vyskupo ir taip žuvo keletas tūkstančių lietuvių suaukotų svarų.

Praeitis mus moko. Nepadarykime ir mes tokių klaidų, kurias padarė pirmieji išeiviai.

DBLS nupirko namus ir spaustuvę ir šis turtas tik jai priklauso. Nuo šio turto tinkamo eksplotavimo priklauso mūsų organizacijos ateitis. Tačiau juridiškai DBLS neturi jokių teisių į šį urtą. Turtą valdo LN b—vės direktoriai, renkami keletos akcininkų, bet ne visos masės aukotojų.

Šita padėtis yra nenormali.

Padėtis susinormuotų, jei DBLS centro valdyba turėtų lemiančios įtakos LN b—vės visuotiname akcininkų susirinkime. Tai pasiekti nesunku, jei centro valdyba turėtų savo nuosavybėj bent pusę LN b—vės akcijų. Tačiau DBLS centro valdyba iki šiol neparodė jokių pastangų surinkti didesnį skaičių akcijų savo kontrolėn. Jos metosi ne tik išvykusių lietuvių į užjūrį lagaminuose, ne tik čia Anglijoje gyvenančių lietuvių prakiurusiose švarkų kišenėse, bet dešimtys suvertos ant spiruoklių guli skyrių valdybų apdulkėjusiose bylose. Kodėl visa tai iki šiol buvo ignoruojama, tai ir dabar daugeliui s—gos narių yra nesuprantama. Dėl šios nenormalios padėties ir atsirado kolonijose gandų gandeliai, kad iš surinktų lietuvių aukų Londone padarytas „biznelis".

Koktu buvo klausyti paskutiniame DBLS skyrių atstovų suvažiavime paaiškinimo, kad mūsų organizacija, neturėdama teisės išsirašyti savo vardu akcijų, turi ieškoti

(žiūr. psl. 6, skiltis 6, 40 ielutė.)

Pastaba

...LAUŽANT p.V. straipsnį įvyko nemaloni klaida, už kurią ir autorių ir skaitytojus atsiprašome.

Redakcija

ANGLIJA GALI BŪTI PARBLOKŠTA PER ŠEŠIAS VALANDAS

Praėjusio karo metu buvęs aviacijos pulkininkas, dabar konservatorių atstovas parlamente Harvey, kalbėdamas ryšium su britų lėktuvo pašovimu virš Vokietijos pasakė, kad svarbiausia Britanijos gynybai yra jos aviacija.

„Jei priešai norės mus užpulti, kalbėjo jis, jie nesiųs pranešimo. Jie nepuls Londono per Daniją ar Vokietiją, bet jų sprausminiai bombonešiai nelauktai pasirodys nuo šiaurinės Norvegijos pakraščių su žeme lygindami mūsų miestus. Tuo atveju Britanija gali būti parblokšta per šešias valandas".

Jam atsakydamas aviacijos pasekretorius pareiškė, kad 1953 — 1954 m. aviacijos stiprinimui numatoma išleisti 498 mil. svarų arba 60 mil. daugiau, kaip praėjusiais metais.

Britų aviacija numatoma aprūpinti pačiais moderniausiais lėktuvais: bombonešiais Vulcan, Victor Valiant, naikintuvais Hunter, Swift, Meteor, lengvaisiais bombonešiais Canberra ir specialiai pakrančių tarnybos reikalams pritaikintais Neptune.

SUSIRŪPINIMAS RAUDONOJOJE KINIJOJE

Pietinės Kinijos uostuose Swatow ir Amoy įvestas parengties stovis. Bijomasi, kad deneutralizavus Formozos salą Chiang—Kai—Shekas gali daryti didesnio masto bandymus išsikelti į Kiniją.

Tačiau komunistinės Kinijos karo laivynas yra labai pasenęs ir negali lygintis su amerikiečių arba ir nacionalistų laivais, kuriuos jie gauna iš JAV.

Komunistinės Kinijos laivyne tarnauja daug japonų jūrininkų ir karininkų. Taip pat yra daug vokiečių. Svarbiausia, tačiau, garantija yra Rusijos įrengti radaro sekimo punktai ir jų žvalgybinė aviacija.

LIETUVIAI,

KOVO 22 D. SEKMADIENI, 3 VAL.

ATEIKIME VISI I SAVO TAUTIETES

ELENOS KUPREVICIUTES

KONCERTA

NEPRALEISKITE PROGOS ISGIRSTI MUSU JAUNOS VIRTUOZES MENO, KURIUO JI STEBINA IR ZAVI DIDZIUOSIUS EUROPOS MIESTUS.

Koncertas įvyksta Wigmore Hall, 36, Wigmore St. London, W.1 (važiuoti požem. traukiniu iki Bond St. arba autobusais iki Selfridges Oxford St) Bilietų kainos: 9/-, 7/-, 5/- ir 3/-. Gaunami DBLS Centre, 43, Holland Park, Liudžių krautuvėje ir koncerto salės kasoje

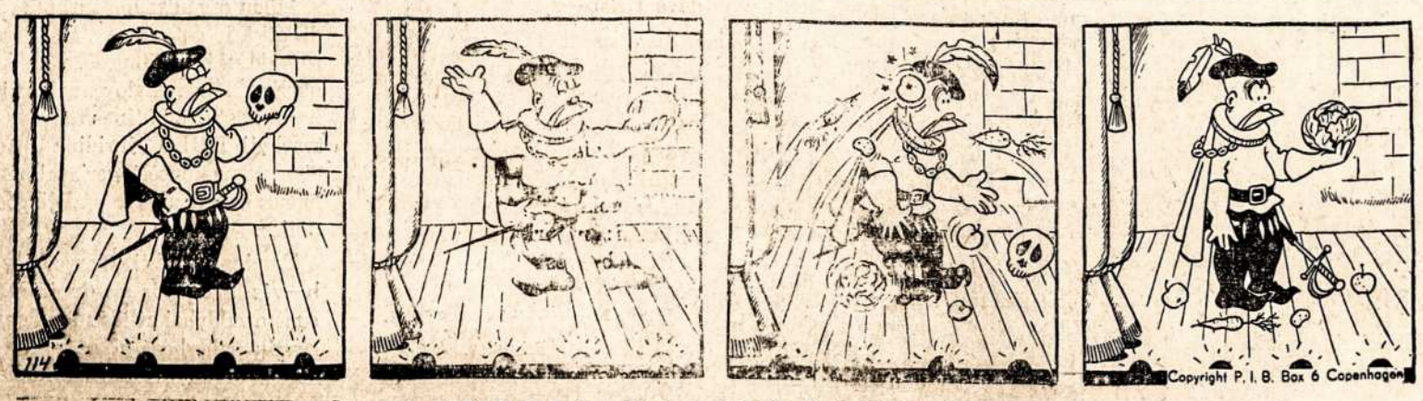

AKTORIAUS ĮKVĖPIMAS...

Britanijos LIETUVIS
EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

THE LITHUANIAN WEEKLY

Leidzia — DBLS Centro Valdyba su Europos Lietuviu Bendruomenemis, kurias atstovauja: Pr. Zunde — Vokietija, J. Masiulis — Prancuzija, J. Dedinas — Belgija, A. Paulaitis — Šveicarija, J. Lingis — Švedia, S. Lozoraitis (jun.)—Italija, A. Galkus—Olandija, S. Šliašinskas — Danija ir A. Gliornertas—Austrija.

Red. Br. Daunoras. Redakcijos ir Administracijos adresas: 43, Holland Park, London, W.11. Telf. PARk 9699.

Redakcija rastus taiso ir trumpina savo nuoziura.

Prenumeratos kaina: metams — 35 sl., 6 men. — 20 sl., 3 men. — 12 sl. Uzsienyje metams — 6 doleriai.

Skelbimai: spaudos eilute arba jos vieta — 1 sl.

Adreso pakeitimas — 1 sl. Paskiras numeris — 1 sl.

Spausdina NIDOS spaustuve, 3, Southern Row, London, W.10

Printed by Lithuanian House, Ltd., 43, Holland Park, London, W.11.